

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

**КОМПЛЕКСНА
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми «Фінанси та облік в підприємстві»
на тему: «Система антикризового моніторингу фінансово-господарської діяльності
підприємства»

Здобувачки групи ЕН-92/3ф
(шифр групи)

Таранникової Єви Романівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Єва ТАРАННИКОВА
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник Доцент, доктор екон. наук, проф. Олексій ЗАХАРКІН
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Суми 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«17» квітня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до комплексної кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувачки групи ЕН-92/3ф інституту (центру) ННІ БІЕМ
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Таранникової Єви Романівни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи: *Система антикризового моніторингу фінансово-господарської діяльності підприємства*

Затверджено наказом по СумДУ № 0509-VI від «15» травня 2023 р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «14» червня 2023 р.

Вихідні дані до роботи: матеріали вітчизняних та зарубіжних вчених, у яких розглянуто сучасні наукові погляди на проблеми банкрутства та санації підприємств, законодавчі і нормативні акти України з питань банкрутства та санації підприємства, дані фінансової звітності АТ «Укрпошта» за 2017-2021 рр., матеріали періодичних видань, методичні вказівки.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Теоретико-методичні основи аналізу банкрутства та санації підприємства. 2. Аналіз показників фінансового стану підприємства та діагностика ймовірності банкрутства на прикладі АТ «Укрпошта». 3. Формування комплексу заходів для проведення фінансової санації підприємства.

Дата видачі завдання: «17» квітня 2023 р.

Керівник Доцент, доктор екон.наук, Олексій ЗАХАРКІН

(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Завдання прийнято до виконання « » _____ 2023 р.

(підпис)

Єва ТАРАННИКОВА

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

АНОТАЦІЯ

комплексної кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему:

Система антикризового моніторингу фінансово-господарського стану підприємства
(назва кваліфікаційної роботи)

Таранникова Єва Романівна

(прізвище, ім'я, по батькові здобувачки)

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 61 сторінках, з яких список використаних джерел із 53 найменувань. Робота містить 15 таблиць, 4 рисунків, а також 6 додатків.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Банкрутство підприємств є суттєвою проблемою, що призводить до негативних наслідків для суспільства. Кількість неплатоспроможних підприємств в Україні є великою. Ситуація значно погіршилася у зв'язку із фінансово-економічною кризою. Подолання даної проблеми потребує вчасного виявлення ризику банкрутства на підприємстві, розроблення і уведення в дію заходів, що дадуть змогу подолати кризу, відновити платоспроможність і ліквідність, а також попередити ліквідацію та банкрутство підприємства.

Багато керівників довели свої компанії до межі банкрутства через відсутність зумисної класифікації. Цю проблему можна вирішити процедурою санації підприємства або визнати підприємство неплатоспроможним і ліквідувати його. Санація є обов'язковою умовою оздоровлення фінансової системи загалом.

Вагомий внесок стосовно даної теми належить таким вченим як І. О. Бланк, Є. М. Андрущак, О. Л. Пластун, С. Майерс, Р. Брелі, О. О. Терещенко, Н. А. Голощанов, О. Я. Базилінська. Проте, деякі аспекти ще недостатньо розроблені. Потребує вдосконалення механізм проведення санації підприємства.

Актуальність питань банкрутства та потреба у розробці дієвих моделей прогнозу банкрутства, які дають можливість в потрібний момент помітити та не допустити загрози підприємствам бути банкрутами, визначили вибір теми даної кваліфікаційної роботи, розкрили її мету та завдання.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження процедури банкрутства та санації на підприємстві.

Методи дослідження: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, вертикальний (структурний) і горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз. Теорія наукового пізнання, методологія та загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень. Також у роботі використовувались методи порівняльного та системного аналізу, конкретизації, абстрагування та логічний методи, а також метод спостереження.

Основний результат роботи: У вступі обґрунтовується актуальність теми роботи, визначається об'єкт, предмет, мета, завдання та інформаційна основа дослідження.

Основна частина роботи складається з трьох розділів. У першому розділі розглянуто необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства, досліджено питання щодо досудового врегулювання господарських спорів, розглянуто процедуру санації у справах про банкрутство та проведено аналіз інтересу до питань банкрутства та санації в Україні та світовому масштабі за останні 5 років за допомогою програмного компоненту Google Trends.

У другому розділі наведена загальна характеристика підприємства АТ «Укрпошта», проведено аналіз результатів його фінансово-господарської діяльності, розраховано показники аналізу фінансового стану підприємства (аналізи ліквідності та платоспроможності майна, виконання «золотого правила економіки», ділової активності, майнового стану, рентабельності та ймовірності банкрутства підприємства). Наведені результати розрахунків показників та рекомендації щодо їх аналізу.

У третьому розділі оцінено санаційну спроможність підприємства та запропоновано заходи щодо стабілізації фінансового стану підприємства.

Кваліфікаційну роботу виконано у форматі комплексної роботи спільно зі здобувачкою Давиденко Тетяною Юріівною, гр. ЕН-92/3ф.

Роботу виконано на замовлення АТ «Укрпошта» (лист-замовлення), результати роботи впроваджено в діяльність АТ «Укрпошта» (довідка про впровадження).

Ключові слова: БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА, САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА, САНАЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ, ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ, ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА, ПРОГНОЗУВАННЯ, ЙМОВІРНІСТЬ БАНКРУТСТВА, ДОСУДОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ.

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	7
1 Теоретико-методичні основи аналізу банкрутства та санації підприємства.....	10
1.1 Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства...	10
1.2 Досудове врегулювання господарських спорів.....	16
1.3 Санація боржника на ухвалу господарського суду.....	19
2 Аналіз показників фінансового стану підприємства та діагностика ймовірності банкрутства на прикладі АТ «Укрпошта».....	25
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності АТ «Укрпошта».....	25
2.2 Аналіз показників фінансового стану підприємства.....	32
2.2.1 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	32
2.2.2 Оцінка майнового стану підприємства.....	38
2.2.3 Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.....	39
2.2.4 Аналіз ділової активності підприємства.....	46
2.2.5 Оцінка показників рентабельності підприємства.....	49
2.2.6 Аналіз ймовірності банкрутства підприємства.....	51
3 Формування комплексу заходів для проведення фінансової санації підприємства.....	56
3.1 Оцінка рівня санаційної спроможності підприємства.....	56
3.2 Стабілізаційні заходи фінансового стану підприємства.....	61
Висновки.....	65
Список використаних джерел.....	68
Додаток А Науково-методичні підходи до визначення поняття «банкрутство підприємства».....	77
Додаток Б Основні події в історії АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр.....	75
Додаток В Види послуг, які надає АТ «Укрпошта».....	77

Додаток Г	Звіт про фінансовий стан підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр.....	78
Додаток Д	Звіт про фінансові результати підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр.....	81
Додаток Е	Звіт про рух грошових коштів підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр.....	83
Додаток Ж	Лист-замовлення. Довідка про впровадження.....	85

ВСТУП

Актуальність роботи. В умовах сучасної економіки України банкрутство вітчизняних підприємств є суттєвою проблемою, що призводить до негативних наслідків для суспільства. Кількість неплатоспроможних підприємств та підприємств-банкрутів в Україні досить значна. Причому ситуація значно погіршилася у зв'язку із фінансово-економічною кризою, спричинивши хвилю банкрутств навіть фінансово стійких фірм. Подолання даної проблеми потребує вчасного виявлення ризику банкрутства на підприємстві, розроблення і уведення в дію заходів, що дадуть змогу подолати кризу, відновлення платоспроможності і ліквідності, а також попередження ліквідації та банкрутства підприємства.

У ринкових умовах компанії повинні постійно пристосовуватися до попиту, що постійно змінюється. Багато керівників довели свої компанії до межі банкрутства через відсутність зумисної класифікації. Сьогодні вирішує цю проблему процедурою санації підприємства або визнання підприємства неплатоспроможним з його ліквідацією.

Баланси акціонерних товариств публікуються в пресі, тому, маючи збитки підприємства не зацікавлені демонструвати їх у себе в звітності. Санація успішна лише, якщо підприємство створює умови для нормальної діяльності виробництва, уникаючи банкрутства, і забезпечує свою прибутковість та конкурентоздатність за допомогою фінансових джерел. Важливість санації полягає у тому, що вона є обов'язковою умовою оздоровлення фінансової системи загалом.

Вагомий внесок стосовно даної теми належить таким вченим як І. О. Бланк, Є. М. Андрущак, О. Л. Пластун, С. Майерс, Р. Брелі, О. О. Терещенко, Н. А. Голощанов, О. Я. Базилінська. Проте, деякі аспекти ще недостатньо розроблені. Потребує вдосконалення механізм проведення санації підприємства.

Актуальність питань банкрутства та потреба у розробці дієвих моделей прогнозу банкрутства, які дають можливість в потрібний момент помітити та не

допустити загрози підприємствам бути банкрутами, визначили вибір теми даної кваліфікаційної роботи, розкрили її мету та завдання.

Метою дипломної роботи є дослідження процедури банкрутства та санації на підприємстві.

Завдання дослідження, які поставлені та вирішені для досягнення мети роботи:

- розглянути необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства;
- визначити сутність санації підприємства;
- проаналізувати інтерес до питань банкрутства та санації в Україні та світовому масштабі;
- дослідити досудове врегулювання господарських спорів;
- надати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності АТ «Укрпошта»;
- провести аналіз фінансового стану підприємства АТ «Укрпошта»;
- оцінити рівень санаційної спроможності підприємства;
- надати аналітичну оцінку імовірності банкрутства підприємства;
- провести аналіз та оцінку реальних можливостей відновлення платоспроможності підприємства.

Об'єкт дослідження – процес попередження неплатоспроможності підприємств.

Предмет дослідження – оцінка і прогнозування неплатоспроможності підприємства (на прикладі АТ «Укрпошта»).

Методи дослідження, які використовувалися в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, вертикальний (структурний) і горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Теорія наукового пізнання, методологія та загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень. У роботі використовувались методи

порівняльного та системного аналізу, конкретизації, абстрагування та логічний методи, а також метод спостереження.

Інформаційною основою дослідження є матеріали вітчизняних та зарубіжних вчених, у яких розглянуто сучасні наукові погляди на проблеми банкрутства та санації підприємств, законодавчі і нормативні акти України з питань банкрутства та санації підприємств, дані фінансової звітності АТ «Укрпошта», матеріали періодичних видань, методичні вказівки.

Структура роботи. Основна частина роботи складається з трьох розділів. У першому розділі розглянуто необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства, досліджено питання щодо досудового врегулювання господарських спорів, розглянуто процедуру санації у справах про банкрутство та проведено аналіз інтересу до питань банкрутства та санації в Україні та світовому масштабі за останні 5 років за допомогою програмного компоненту Google Trends.

У другому розділі наведена загальна характеристика підприємства АТ «Укрпошта», проведено аналіз результатів його фінансово-господарської діяльності, розраховано показники аналізу фінансового стану підприємства (аналізи ліквідності та платоспроможності майна, виконання «золотого правила економіки», ділової активності, майнового стану, рентабельності та ймовірності банкрутства підприємства). Наведені результати розрахунків показників та рекомендації щодо їх аналізу.

У третьому розділі оцінено санаційну спроможність підприємства та запропоновано заходи щодо стабілізації фінансового стану підприємства.

Кваліфікаційну роботу виконано у форматі комплексної роботи спільно зі здобувачкою Давиденко Тетяною Юріівною, гр. ЕН-92/3ф.

Роботу виконано на замовлення АТ «Укрпошта» (лист-замовлення), результати роботи впроваджено в діяльність АТ «Укрпошта» (довідка про впровадження).

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ БАНКРУТСТВА ТА САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємства

Будь-яка організація може зіткнутися з кризою, спричиненою недостатньою увагою до питань розвитку, помилками в стратегії управління, невдачами в конкурентній боротьбі, а також іншими факторами, такими як регулярне технологічне оновлення, зміни в організації компанії, коливання ринкової кон'юнктури, кадрові або зовнішньоекономічні зміни, а часто і політичні обставини.

Компанія може зіткнутися з кризою, спричиненою іншими факторами, такими як регулярне технологічне оновлення, зміни в організації компанії, коливання ринкової кон'юнктури, кадрові або зовнішньоекономічні зміни, а також нерідко політичні обставини. Банкрутство є одним з найважливіших варіантів виходу з кризи.

В економічній, науковій та правовій літературі існує багато тлумачень терміну "банкрутство". Воно використовується в багатьох суспільно-політичних і природничих науках, кожна з яких має власне тлумачення. Причиною великої кількості визначень поняття є його багатогранність, неоднозначність прояву та часто неочікувані наслідки. На сьогоднішній день теоретичні обґрунтування цього явища продовжують розроблятися. У зв'язку з цим розглянемо найбільш поширені визначення поняття "банкрутство" на основі Додатку А.

По-перше, слід підкреслити, що за українським законодавством природа банкрутства пов'язана з неплатоспроможністю, яка може бути вирішена лише через ліквідаційну процедуру. Визначення, наведене в Кодексі України з процедур банкрутства [4], є найбільш точним серед наведених вище.

На мою думку, банкрутство - це абсолютна неплатоспроможність боржника внаслідок глибокої фінансової кризи, яка робить підприємство неспроможним задовольнити вимоги кредиторів.

Хоча багато дослідників асоціюють банкрутство з юридично визнаною неплатоспроможністю компанії, не всі з них погоджуються з твердженням про необхідність ліквідаційних процедур. Таким чином, вони неправильно трактують визначення «банкрутство» і не гарантують подальше виживання компаній, які дійсно можуть подолати фінансову кризу.

Суть процедури банкрутства компанії полягає в тому, щоб максимально задовольнити вимоги кредиторів до боржника. Це досягається або шляхом продажу активів боржника під час ліквідаційної процедури та розподілу виручених коштів між кредиторами, або шляхом реалізації існуючого плану санації (реорганізації) боржника та захисту цих активів.

Законодавство про банкрутство у світі розвивалося двома різними шляхами. Перший базується на принципах британської моделі. У цій моделі банкрутство розглядається як засіб погашення боргів перед кредиторами. Решта основ були закладені в американській моделі. Основною метою американської моделі є відновлення та реабілітація платоспроможності.

Наразі дискутується питання, чи є реструктуризація більш ефективною, ніж ліквідація компанії та продаж її активів. Швидка ліквідація може скоротити час, витрачений кредиторами, які не мають ресурсів або знань, необхідних для очікування безпрограшної ситуації. Вона також може прискорити передачу ресурсів більш ефективним власникам.

Ліквідація компаній менш поширена в країнах з перехідною економікою. Це пов'язано з тим, що в більшості випадків вивільнені ресурси не можуть бути швидко знайдені іншими власниками і використані для інших видів економічної діяльності. Нерозвиненість ринків означає, що вивільнені капітальні, земельні та трудові ресурси можуть залишатися незадіяними протягом тривалого періоду часу. Добре розвинений ринок капіталу є передумовою для ефективного застосування законодавства про банкрутство. В іншому випадку найвпливовіші потенційні інвестори, які мають можливість оцінити вартість підприємств і вийти з фінансової кризи, можуть не отримати необхідних коштів.

Прихильники реорганізації вважають, що активи компанії, про яку йдеться, були б набагато кориснішими для продовження її діяльності. Крім того, потенційні покупці не завжди можуть з'явитися в потрібний момент. Такий покупець може оцінити відповідні активи і заплатити за них відповідну суму. У таких випадках найкращим рішенням є збереження компанії та продовження її діяльності. Це принесе більше доходу, ніж продаж компанії, оголошеної банкрутом.

Однак останніми роками законодавство розвинених країн має тенденцію до консолідації та уніфікації цих принципів. Ця галузь законодавства є однією з найбільш динамічних сфер правового регулювання. Метою законодавства про неплатоспроможність є реабілітація боржників або справедливий розподіл майнових втрат між усіма юридичними особами, чиї інтереси можуть бути порушені неплатоспроможністю боржника.

Законодавство про неплатоспроможність дозволяє фізичним та юридичним особам, які не в змозі виконати свої фінансові зобов'язання, відновити фінансову стабільність шляхом погашення більшої частини боргів або реструктуризації виробництва.

Підприємства не одразу потрапляють у кризову ситуацію, а починають наближатися до неї, коли певні показники погіршуються. Такими показниками є: втрата клієнтів і покупців, зниження попиту на продукцію та обсягів виробництва, зниження рентабельності, неритмічність виробництва, збільшення неліквідного оборотного капіталу, недовикористання потенційних виробничих потужностей, зниження продуктивності праці; втрата робочих місць, зростання собівартості продукції, зменшення грошових потоків від операційної діяльності, систематичне порушення відстрочок і термінів погашення заборгованості, зниження ринкових цін на цінні папери і дивідендних виплат.

Всі ці ознаки можна розділити на ті, що характеризують загальну заборгованість підприємства, і ті, що характеризують повну неплатоспроможність.

Причини неплатоспроможності підприємства можна поділити на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори дуже складно врахувати на практиці. До зовнішніх факторів відносяться міжнародні та внутрішні фактори. На міжнародні фактори впливають динаміка світової фінансової системи, загальні економічні показники найбільших економік світу, стабільність міжнародної торгівлі, тарифна політика, ступінь міжнародної конкуренції та міжнародні потоки капіталу.

До зовнішніх факторів можна віднести наступні:

- неспроможність українських компаній вижити в умовах ринкової економіки через вище зазначені причини;
- недорозвиненість ринкової інфраструктури;
- примусова лібералізація економічної діяльності за відсутності конкуренції;
- непередбачувані зміни в нормативно-правовій базі;
- нездійснення протекціоністської політики з боку держави;
- значне скорочення сукупного попиту на товари вітчизняного виробництва, що супроводжується зниженням купівельної спроможності інших груп споживачів та громадян.

Аналіз зовнішніх факторів, що впливають на підприємства, які перебувають у кризовому стані, дозволив виокремити такі категорії: підприємства, що періодично банкрутують та неплатоспроможні підприємства.

Внутрішні фактори залежать від режиму роботи, організації та методів діяльності підприємства. Їх можна об'єднати в наступні групи: недостатнє фінансування та накопичення вимог з боку керівництва підприємства.

Наслідки, що призводять до погіршення стану та банкрутства [1]:

- може стати причиною виникнення серйозних фінансових ризиків для успішно діючих підприємств, а саме його партнерів.
- ускладнює формування доходної частини державного бюджету та позабюджетних фондів;
- сприяє зниженню загальної норми прибутку на капітал, оскільки неефективно використовують надані їм ресурси в товарній та грошовій формах;

- згортає свою діяльність і сприяють скороченню чисельності робочих місць та кількості зайнятих у суспільному виробництві.

Господарські суди можуть застосовувати до боржників процедури ліквідації, санації та реорганізації.

До ліквідаційних процедур відносять примусову ліквідація підприємства-боржника за рішенням господарського суду та добровільну ліквідацію підприємства під контролем його кредиторів. Процедурями реструктуризації є: реструктуризація компанії та зовнішнє управління її активами. Санація боржника – це процедура оздоровлення.

Боржник, визнаний господарським судом неспроможним виконати свої фінансові зобов'язання, вважається банкрутом. Право на таку реєстрацію мають лише суб'єкти, зареєстровані в установленому порядку, тобто юридичні особи, в тому числі казенні підприємства та підприємства, у статутному капіталі яких є державна власність. Відокремлені підрозділи юридичних осіб, включаючи представництва, філії та відділення, не можуть бути суб'єктами банкрутства.

Режим банкрутства за своєю природою є одним із способів відбору суб'єктів господарювання. Тому ці інституції мають велике значення.

Існує три види банкрутства: прихована, навмисна та фіктивна.

Приховане банкрутство – це навмисне приховування поточної фінансової неспроможності шляхом надання неправдивої інформації. Якщо кредиторам завдано серйозної шкоди, покарання може включати позбавлення волі на строк до двох років або штраф до 300 мінімальних заробітних плат, а також позбавлення права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Об'єктивно факт приховування неплатоспроможності визначається за такими ознаками:

- причинно-наслідковий зв'язок між наданням таких даних та збитками, яких зазнали кредитори;
- надання неправдивих відомостей кредиторам про фінансовий стан неплатоспроможного боржника.

Причинами та цілями прихованого доведення до банкрутства є:

- бажання на отримання вигідних замовлень від держави або інших замовників на виробництво товарів, виконання робіт чи надання послуг;
- надія на поліпшення фінансового становища або виконання фінансових зобов'язань особи, яка вважається боржником.
- спроба отримання банківського кредиту для виконання фінансових зобов'язань або нецільового використання отриманих коштів дпри продовженні ліквідації підприємства.

Суб'єктом прихованої неплатоспроможності може бути: власник, засновник або зацікавлені особи компанії.

У разі виявлення прихованої неплатоспроможності застосовуються мінімальні штрафні санкції. Штрафні санкції застосовуються, якщо прихована неплатоспроможність є наслідком неплатоспроможності іншої юридичної особи, порушення законодавства іншою компанією та непередбачуваних обставин.

Найвища міра покарання призначається у випадках, коли банкрутство спричинене відсутністю належних управлінських якостей, нездатністю здійснювати ефективну фінансово-господарську діяльність, недбалістю, розкраданням, прорахунками в оцінці ринку збуту та різного роду неправомірними діями.

Фіктивне банкрутство полягає в неправдивих заявах засновника або власника підприємства чи особи, пов'язаної з певним підприємством, про те, що воно перебуває у фінансовому становищі, яке перешкоджає виконанню його зобов'язань перед кредиторами та бюджетом, і карається штрафом розміром 300-500 мінімальних заробітних плат та позбавленням права займатися відповідним видом діяльності на строк до п'яти років.

Умисне доведення до банкрутства визначається як умисне доведення особи, яка є суб'єктом діяльності, до стану стійкої неплатоспроможності, внаслідок того, що власник або посадова особа підприємства з корисливих мотивів вчинила протиправне діяння або не виконала своїх службових обов'язків, що завдало істотної шкоди законним правам власників і кредиторів, державним чи громадським інтересам.

Умисне банкрутство може завдати істотної шкоди державним чи громадським інтересам, правам та інтересам кредиторів і карається позбавленням права займатися

певною діяльністю чи обіймати певні посади на строк до п'яти років та штрафом від 500 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Те саме правопорушення також карається позбавленням волі на строк до п'яти років з конфіскацією майна, якщо воно завдало великої матеріальної шкоди.

1.2 Досудове врегулювання господарських спорів

Якщо компанія має велику дебіторську заборгованість за товари, роботи чи послуги, які не оплачені вчасно, або передплачені товари, які не поставлені вчасно, для рефінансування боргу необхідна низка виконавчих проваджень, зокрема, звернення до господарського суду.

Досудове врегулювання спорів - це дії, що вживаються підприємством чи організацією-порушником для врегулювання спорів, пов'язаних з порушенням майнових прав чи інтересів, до подання позову до господарського суду.

Досудове врегулювання спору полягає в тому, що кредитор звертається до боржника з претензією про погашення заборгованості. Досудове врегулювання спору та його розгляд у суді регулюється Господарським процесуальним Кодексом України [2].

У претензійній формі зазначаються [3]:

- повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та підприємства, яким претензія пред'являється;
- дата пред'явлення та номер претензії;
- обставини, на підставі яких пред'явлено претензію;
- докази, що підтверджують ці обставини;
- посилання на відповідні нормативні акти;
- вимоги заявника;
- сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці;

- платіжні реквізити заявника претензії;
- перелік документів, що додаються до претензії, а також інших доказів.

Претензії будуть розглянуті протягом одного місяця з дня їх отримання. Претензії, що стосуються цілісності та якості продукту або товару, розглядаються протягом двох місяців, якщо нормативний акт або договір, що зобов'язує сторони, передбачає право виробника на повторну перевірку забракованого продукту або товару.

Можливі наступні варіанти дій контрагента після отримання претензії:

- одержувач претензії не відповідає на претензію;
- одержувач претензії отримує письмову відповідь про відхилення претензії;
- претензія була повністю або частково прийнята, але заявник не отримав повідомлення про перерахування прийнятої суми;
- претензію прийнято, борг погашено і спір вирішено;

Якщо претензія залишилася без відповіді або була відхилена, заявник повинен подати позов до господарського суду.

Якщо претензію прийнято повністю або частково, але з якихось причин кошти не надійшли на рахунок кредитора, заявник може протягом 20 днів з моменту отримання відповіді подати розпорядження про списання суми, що безспірно надана боржником.

У разі порушення строку розгляду претензії або залишення претензії без відповіді, господарський суд може накладити штраф розміром 2% від суми претензії, що становить не менше п'яти розмірів мінімальних заробітних плат та не більше 100 розмірів неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У разі неплатоспроможності боржника кредитор має право в місячний строк після одержання позитивної відповіді на свою вимогу звернутися до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство неплатоспроможного боржника.

Господарський суд порушує справу на підставі заяви заінтересованої особи, права та законні інтереси якої порушено, а також державних та інших органів, які звертаються до господарського суду у випадках, передбачених законами України.

Протягом п'яти днів з дня надходження заяви виносяться ухвала про відмову у прийнятті заяви, яка надсилається сторонам. Ця ухвала надсилається заявнику разом з документами заяви.

Позовна давність - це встановлений законом строк, у межах якого потерпілий може звернутися до суду за захистом свого порушеного права. Для захисту від стягнення основної суми боргу загальний строк позовної давності, встановлений чинним законодавством, становить три роки. Для захисту від стягнення неустойки (штрафу, пені) застосовується скорочений строк позовної давності - шість місяців. Право на позов виникає тоді, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав. Позовна давність не поширюється на бюджетні, податкові та інші відносини.

Важливим елементом позовної заяви є розмір ціни позову. Це сума всіх вимог до відповідача.

Ціна позову визначається [2]:

- у позовах про стягнення грошових коштів - сумою, яка стягується, або сумою, оспорюваною за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення провадиться у безспірному (безакцептному) порядку;
- у позовах про визнання права власності на майно або його витребування - вартістю майна;
- у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог - загальною сумою всіх вимог.

«У разі збільшення розміру позовних вимог або зміни предмета позову несплачену суму судового збору належить сплатити до звернення в суд із відповідною заявою» [2].

1.3 Санація боржника на ухвалу господарського суду

Санація боржника займає центральне місце серед судових процедур, що застосовуються до боржників відповідно до законодавства, і вважається найбільш ефективним способом запобігання неплатоспроможності підприємства.

Сутність фінансової санації підприємств як основи порятунку компаній, що перебувають у кризовому стані або у стані банкрутства, розглядалася в численних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів.

Згідно з Кодексом України з процедур банкрутства, під санацією розуміється «система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямованих на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника» [4].

Поряд з законодавчим визначенням санації, широко використовується її трактування, надане відомими зарубіжними економістами Здравомисловим Н., Бекенферде Б., Гелінгом М., як «системи фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді» [5].

Крамаренко Г. О. та Чорна О. Є зауважують, що поняття «санація» означає «систему заходів, проведених для поліпшення фінансового стану підприємства з метою запобігання їх банкрутства та підвищення конкурентоспроможності, особливо в періоди економічних криз» [6].

Найзмістовніше та найповніше визначення наводить Терещенко О. О., який вважає, що «санація – це комплекс послідовних, взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного та соціального характеру, які спрямовані на виведення суб'єкта господарювання з кризи та відновлення або досягнення його прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді» [7].

Тому єдиного визначення цієї дефініції не існує. Підхід до визначення санаційної спроможності потребує подальшого дослідження та верифікації.

Аналіз інтересу до банкрутства та санації підтверджують результати дослідження кількості пошукових запитів в мережі інтернет за відповідною тематикою в пошуковій системі. Даний аналіз було проведено за допомогою засобів програмного компоненту Google Trends (рисунок 1.1-1.2), який дозволяє користувачам дізнатися популярність будь-якого запиту або події в певній області та за будь-який період часу.

Результати, наведені на рисунку 1.1 демонструють, що в світовому масштабі за останні 5 років наявний більший інтерес до питання банкрутства підприємств.

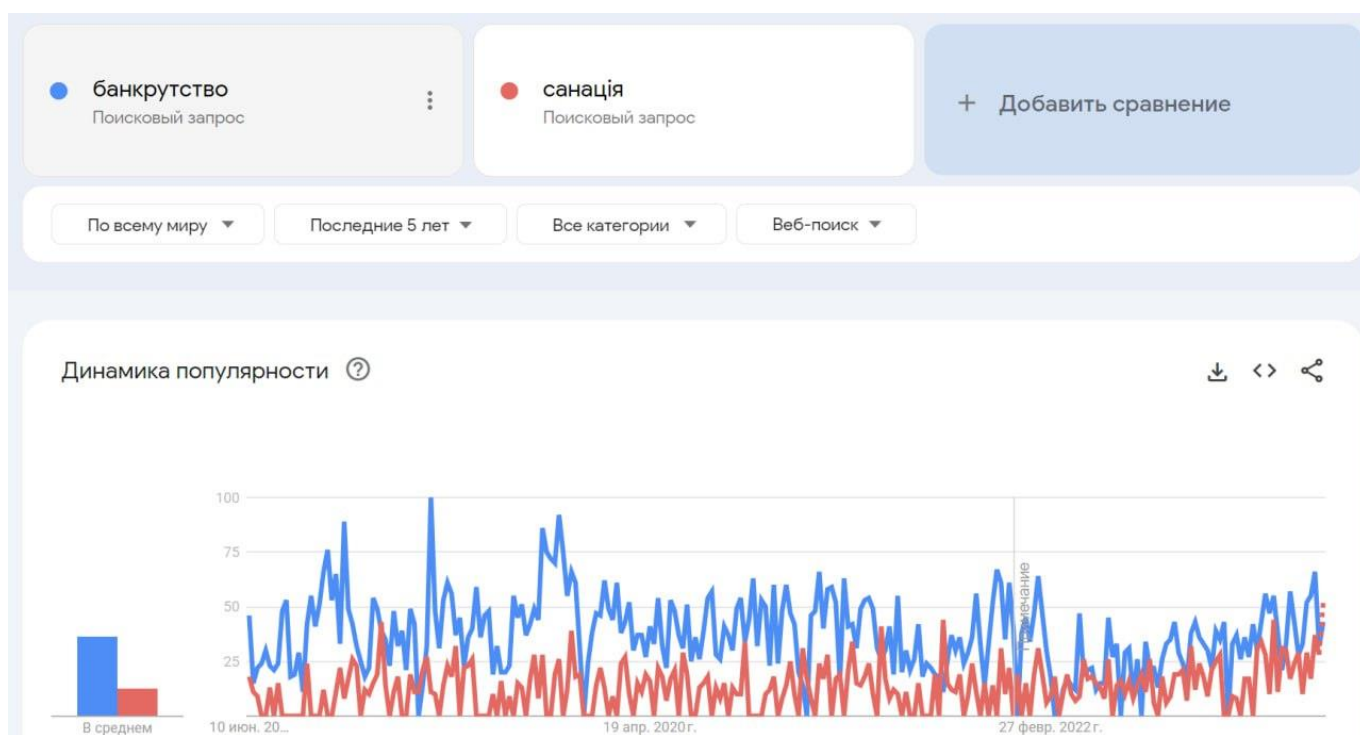

Рисунок 1.1 – Наявність інтересу до питань банкрутства та санації у світовому масштабі за останні 5 років [авторська розробка]

Проаналізувавши рисунок 1.2, можемо побачити, що в Україні за такий самий проміжок часу також наявний більший інтерес до питання банкрутства ніж до санації.

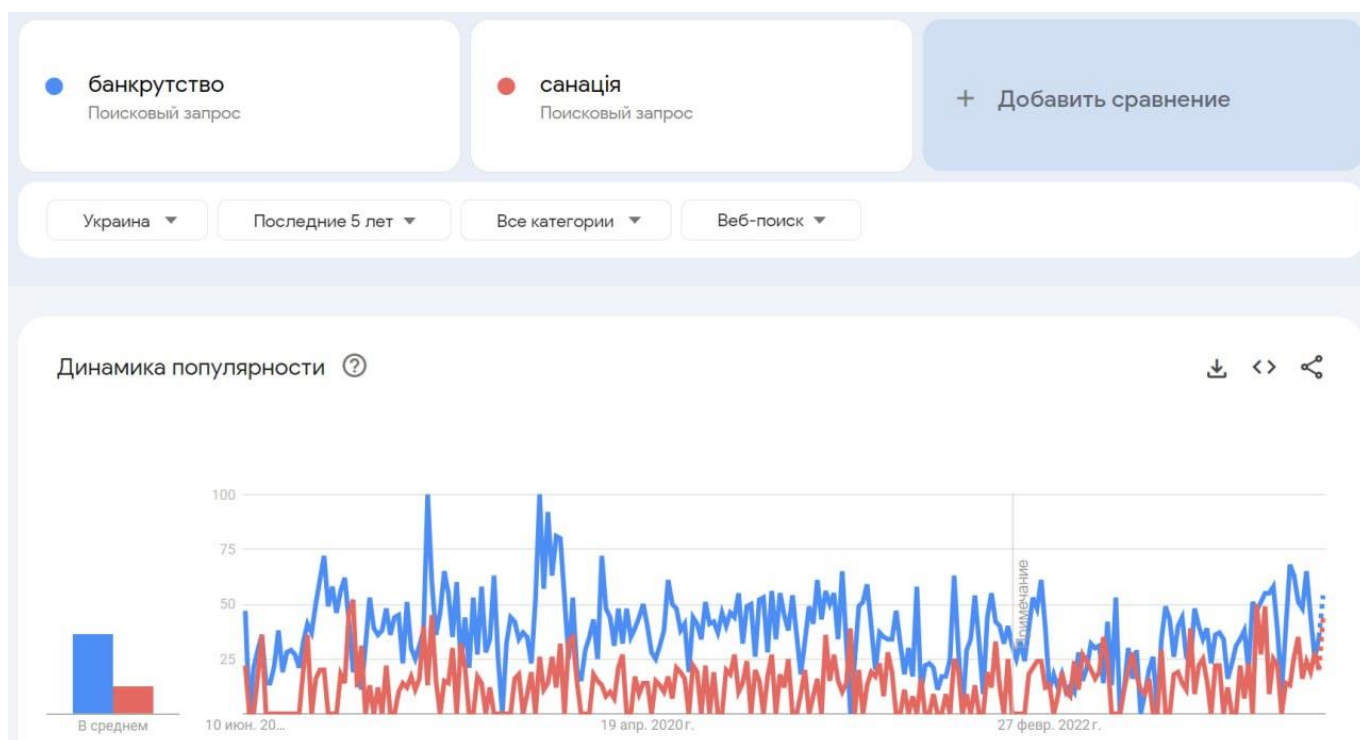

Рисунок 1.2 – Наявність інтересу до питань банкрутства та санації в Україні за останні 5 років [авторська розробка]

Підставами для затвердження господарським судом санації боржника після відкриття провадження у справі про неплатоспроможність є: санаційна спроможність боржника, наявність у санатора достатніх фінансових ресурсів для фінансового оздоровлення боржника та наявність реальних можливостей для виконання плану санації, тобто платоспроможність боржника та відновлення його успішної виробничо-господарської діяльності.

Іноді концепція санації виходить від самої компанії-боржника. У такому випадку провадження у справі про неплатоспроможність також може бути ініційоване боржником.

Згідно з частиною 1 статті 1 Кодексу України з процедур банкрутства [2], «боржник – юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав» [4].

Кредитори можуть подати заяву про проведення санації, якщо до них надійшла пропозиція від особи, яка бажає взяти участь у санації боржника, після публікації

відповідного оголошення в засобах масової інформації. Особи, які бажають стати санаторами, повинні подати заяву до господарського суду разом з гарантією погашення заборгованості. До цієї заяви додається: план фінансового оздоровлення або реорганізації боржника, інформація про характер відносин власності між боржником і потенційним санатором, а також інформація про фінансовий стан і платоспроможність санатора.

Мотивацією для санатора можуть бути такі стимули: приватизація, якщо йдеться про державне підприємство; внутрішня кооперація; диверсифікація продукції; синергія від нових можливостей на ринку продукції; отримання контролю над підприємством-боржником; надійні постачальники сировини і матеріалів та споживачі продукції.

Бажаючі взяти участь у санації боржника мають можливість отримати інформацію про фінансовий та майновий стан боржника на підприємстві. Крім того, вони можуть укладати договори з консалтинговими компаніями та аудиторськими фірмами для визначення санаційної спроможності боржника та проведення санаційного аудиту.

Період санації обмежений одним роком. За клопотанням комітету кредиторів, керуючого санацією або інвестора цей строк може бути продовжений або скорочений на кілька місяців. Комітет кредиторів приймає рішення про затвердження кандидатури керуючого санацією, вибір інвестора або санатора та затвердження плану санації боржника. Одночасно з цим, господарський суд також обирає та призначає людину, яка буде керувати санацією. Відповідальною за проведення санації може бути особа, яка раніше виконувала функції розпорядника майна. Повноваження керівника боржника припиняються з дня винесення ухвали про санацію.

Керуючий санацією має право [4]:

- звертатися до господарського суду в передбачених Кодексом України з процедур банкрутства та Господарським процесуальним кодексом України випадках;

- розпоряджатися майном боржника відповідно до плану санації та з урахуванням обмежень, встановлених законодавством;
- укладати від імені боржника цивільно-правові, трудові та інші правочини (договори);
- подавати заяви про визнання правочинів (договорів), укладених боржником, недійсними.

Важливо, що протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію керуючий санацією може відмовитися від виконання договору боржника, укладеного до відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. Це можливо тоді, коли виконання договору перешкоджатиме відновленню платоспроможності боржника та завдасть збитків боржнику, або якщо договір є довгостроковим чи має довгострокові сприятливі наслідки для боржника (крім випадків виробництва продукції, технічний цикл якої є довшим за період санації боржника).

Правочин боржника може бути визнаний господарським судом недійсним, якщо: правочин, вчинений боржником з однією заінтересованою особою на шкоду іншим заінтересованим особам або правочин, вчинений боржником з окремими кредиторами або іншими заінтересованими особами за шість місяців до винесення ухвали про санацію, який надає перевагу одному кредитору перед іншим, вчинений у зв'язку з внесенням грошових коштів (видачею паю) за рахунок активів боржника у зв'язку з виходом учасників або клієнтів боржника.

Керуючий санацією повинен подати план санації на розгляд комітету кредиторів протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію боржника. Це означає, що господарський суд може прийняти рішення про визнання боржника банкрутом і початком ліквідації підприємства. За наявності санатора план санації розробляється та затверджується за участю санатора. Цей план оцінюється комітетом кредиторів і вважається схваленим, якщо на засіданні комітету кредиторів за нього проголосувало не менше половини кредиторів.

Схвалений комітетом кредиторів план санації та його протокол подаються на затвердження господарському суду протягом п'яти днів після проведення засідання комітету кредиторів. Господарський суд може винести окрему ухвалу про умови

санації боржника, яка може мати форму плану фінансової санації (зі збереженням юридичної особи боржника) або плану реорганізації (без збереження юридичної особи боржника).

План реорганізації розробляється у випадку, якщо санація фінансується за рахунок коштів сторонніх інвесторів. Вимоги кредиторів задовольняються, в першу чергу, за рахунок санатора.

Основними складовими плану реорганізації є:

- умови та порядок проведення реорганізації юридичної особи-боржника;
- умови участі санатора у задоволенні вимог кредиторів;
- механізм погашення заборгованості перед кредиторами санатором.

Першим пунктом плану реорганізації є затвердження її умов статутного капіталу юридичної особи-боржника, що передбачає часткову або повну зміну власника статутного капіталу юридичної особи-боржника на користь санатора.

Другий пункт включає договір між санатором і боржником про переведення боргів на санатора та надання фінансових ресурсів.

Третій пункт включає угоду між кредиторами та санатором про умови погашення заборгованості (строк, порядок, спосіб погашення тощо).

Плани фінансового оздоровлення ґрунтуються на мобілізації внутрішніх фінансових резервів боржника та участі в санації кредиторів і власників підприємства.

План санації, що приймається у провадженні у справі про неплатоспроможність, відрізняється від плану, що застосовується у досудовому провадженні.

Господарський суд, у свою чергу, може відхилити санаційний план, якщо є докази того, що становище зацікавлених осіб буде гіршим, ніж у разі застосування ліквідаційної процедури. Керуючий санацією повинен подати зборам кредиторів звіт у письмовій формі за п'ятнадцять днів до закінчення процедури санації або, за наявності підстав для закінчення процедури санації на тривалий строк, разом з переліком кредиторів.

2 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА НА ПРИКЛАДІ АТ «УКРПОШТА»

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності АТ «Укрпошта»

Акціонерне товариство «Укрпошта» є єдиним національним оператором поштового зв'язку в Україні. Іншими словами, це головна пошта країни, вважається найбільшою мережею в Україні з близько 11 000 відділень, яка, у свою чергу, яка охоплює 100% українських населених пунктів. Вона пропонує понад 50 різних послуг для фізичних та юридичних осіб.

Засновником і акціонером АТ «Укрпошта» є держава в особі Міністерства інфраструктури України. Діяльність Укрпошти регламентується Законом України «Про поштовий зв'язок» [8], іншими Законами України, а також нормативними актами Всесвітнього поштового союзу, членом якого Україна є з 1947 року [9].

Сьогодні до складу Укрпошти входять 24 регіональні філії, Дирекція оброблення та перевезення пошти й «Автотранспошта». Це одна з найбільших компаній України: майже 50 000 працівників щодня приймають, сортують, везуть, доставляють, організовують, аналізують та допомагають клієнтам [9].

Укрпошта - це не просто поштове відділення. Її бізнес базується на таких стовпах: торгівля, фінансові послуги, логістика та поштові послуги. Кожен сегмент має власні компанії, що ведуть свій власний динамічний бізнес, який необхідно враховувати при плануванні своєї діяльності.

Українське об'єднання поштового зв'язку «Укрпошта» як незалежна державна структура було утворене 2 лютого 1994 року на підставі рішення КМУ після поділу сектору зв'язку на поштові та телекомунікаційні послуги.

У липні 1998 року підприємство було реорганізовано в Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта». Починаючи з 1999 року УДППЗ «Укрпошта» відродилося як унітарне державне підприємство. Того ж року в Україні

було запроваджено нову п'ятизначну систему індексацію поштових відправлень. У 2016 року почався новий етап розвитку Укрпошти. Центральна управлінська команда була оновлена на 95%. Змінилися також обслуговування клієнтів та співпраця з партнерами. Створено ефективну систему мотивації співробітників. Відмовилися від неефективних продуктів та послуг.

1 березня 2017 року Укрпошта була перетворена в публічне акціонерне товариство. Ця процедура мала найкоротший строк в історії України тривалістю лише в 8 місяців. Міністерство інфраструктури України управляє корпоративними правами держави, із загальною номінальною вартістю акцій 6 518 597 тис. грн.

Навесні 2017 року в підприємстві відбулася презентація свого нового бренду. Після цього основним візуальним символом Укрпошти є поштовий ріжок, який трансформується у значок геолокації – пін, що підкреслює символи поштової служби. Через півроку було оголошено про розміщення облігацій кількістю 6 тисяч штук, загальна вартість яких склала 600 млн. грн.

У 2018 році було запроваджено нову версію статуту АТ «Укрпошта» [10]. Згідно із Статутом, метою діяльності Товариства є одержання прибутку від здійснення господарської діяльності [10].

Місією є надання якісних, простих й доступних послуг, стираючи кордони між людьми, країнами, містами та селами. Візією є побудувати компанію, яка спрощує життя кожного клієнта та сприяє успіху бізнесу, працівників та акціонерів [9].

Корпоративні цінності АТ «Укрпошта» [9]:

- *Успіх – це круто.* Кожен з нас відповідальний за успіх: власний, команди, компанії та країни. І це те, що надихає нас на нові перемоги.
- *Зміни – це необхідність.* Ми усвідомлюємо важливість нововведень і готові постійно розвиватися, щоб відповідати вимогам часу та потребам клієнтів.
- *Бути чесним – легко.* Для нас неприйнятні крадіжки й корупція на всіх її рівнях. Ми цінуємо довіру колег, клієнтів та партнерів і робимо все, щоб її виправдовувати.
- *Простота – це наш вибір.* Ми хочемо бути простими в спілкуванні, продуктах і сервісах. Тому прибираємо зайве, залишаючи тільки те, що потрібно клієнту.

- *Команда – це ми.* Нас багато, ми різні, але у всіх наших діях ми орієнтуємося на спільну ціль, поважаємо одне одного, підтримуємо і мотивуємо власним прикладом.

До предметів діяльності підприємства відносять 50 пунктів, основні з них зображені на рисунку 2.1. Усі 50 пунктів прописані у статуті товариства [10]. Найважливішим вважається діяльність національної пошти.

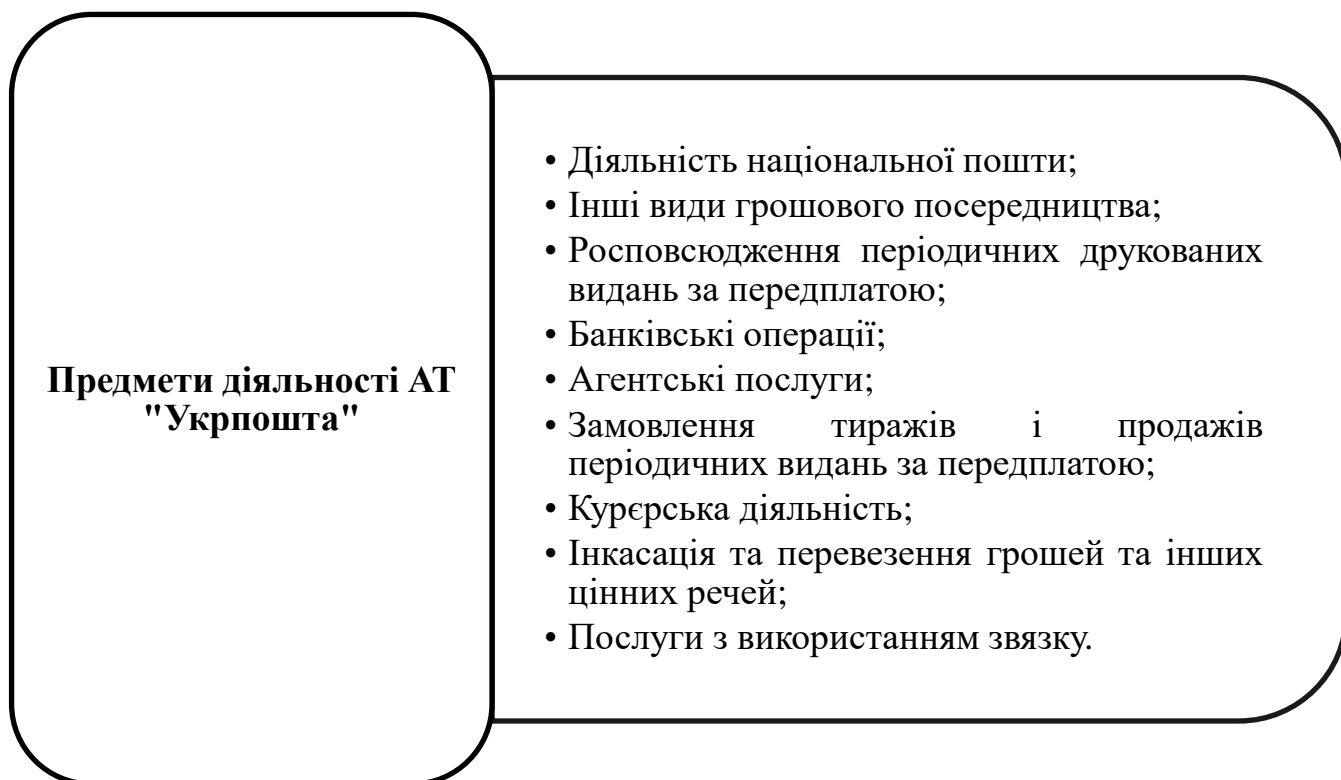

Рисунок 2.1 - Основні предмети діяльності АТ «Укрпошта» [10]

Організаційна структура підприємства побудована за функціональними напрямками та складається з трьох рівнів (рисунок 2.2):

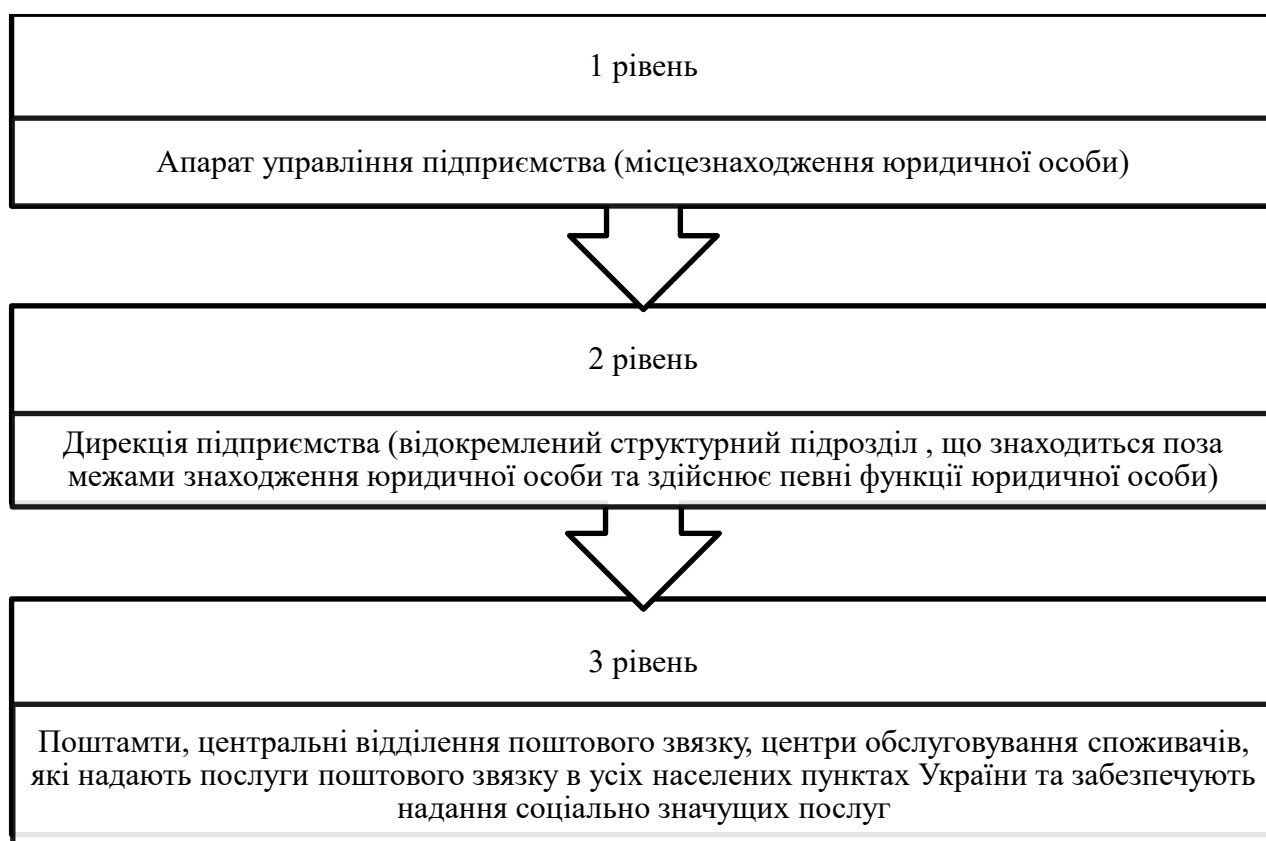

Рисунок 2.2 - Три рівні ієрархії організаційної структури АТ «Укрпошта» [11]

Через те, що на ринку поштових послуг багато конкурентів, з'являється багато проблем та перешкод для діяльності підприємства. Щоб краще оцінити зовнішнє та частково внутрішнє середовище діяльності АТ «Укрпошта», проведемо аналіз за допомогою SWOT аналізу (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - SWOT–аналіз діяльності АТ «Укрпошта» [розроблено автором]

Середовище	Сильні сторони	Слабкі сторони
<i>Внутрішнє середовище</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Державне підприємство; – Бренд відомий, на ринку багато років; – Розвинена інфраструктура; – Багато клієнтів; – Зросла лояльність споживачів за останні роки; – Новий брендинг; – Можливі міжнародні доставки. 	<ul style="list-style-type: none"> – Складне фінансове становище підприємства; – Небагато відділень; – Великі постійні витрати; – Наявні стереотипи стосовно діяльності державного підприємства; – Високий ступінь бюрократії; – Негативний імідж у минулому; – Термін доставки довший ніж у конкурентів
<i>Зовнішнє середовище</i>	Можливості	Загрози
	<ul style="list-style-type: none"> – Збільшення кількості відділень; – Швидший термін доставки та 	<ul style="list-style-type: none"> – Ризики для екології при збільшенні кількості транспорту для доставки;

Продовження таблиці 2.1

Середовище	Можливості	Загрози
<i>Зовнішнє середовище</i>	покращення логістики; – Діджиталізація послуг; – Партнерство з великими мережами торгівлі; – Покращення маркетингової діяльності; – Розвиток маршрутів, які існують та розробка нових.	– Зниження кваліфікації співробітників; – Натиск з боку держави; – Нестабільна ситуація, у зв'язку з пандемією; – Відхід клієнтів до конкурентів; – Збільшення функцій непрямих конкурентів; – Зменшення прихильності споживачів; – Зміна законодавства; – Нові конкуренти.

Основні події в історії АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 років наведено у додатку Б.

Генеральним директором Укрпошти є Ігор Смілянський, який був призначений на посаду у квітні 2016 року. Першим заступником генерального директора АТ "Укрпошта" є Олександр Перцовський.

Що стосується послуг, АТ «Укрпошта» надає страхові, поштові та фінансові послуги.

Портфель послуг можна розбити на 11 основних продуктових напрямів, які згруповані у 4 базові сегменти [11]:

- Поштові послуги: посилки, письмова кореспонденція; виплата та доставка пенсій, соціальних допомог; передплатна преса.
- Фінансові послуги: приймання платежів; поштові перекази.
- Роздрібна торгівля: роздрібна торгівля пресою; філателістична і сувенірна продукція; роздрібна торгівля непоштовим асортиментом.
- Комерційні послуги: рекламні послуги; електронні повідомлення; послуги за агентськими угодами; транспортні послуги; оформлення перевезення пасажирів.

Більш детальний портфель послуг та усе, що містить у собі кожна послуга описано у Стратегічному плані розвитку підприємства [11].

На офіційному сайті Укрпошти [12] пропонують такі види послуг: фінансові послуги, поштові послуги, інші послуги та сервіси. Дані послуги наведено у додатку В.

Розглянемо більш детально поштові послуги.

«Укрпошта Експрес» – доставка по Україні з оптимальним співвідношенням ціни та якості. Вартість доставки залежить від ваги, розмірів посилки та відстані. Термін доставки складає до 3 днів між обласними центрами без урахування дня відправлення [13].

«Укрпошта Стандарт» – економна доставка по Україні для тих, хто обирає найвигіднішу ціну. Вартість доставки залежить від ваги та відстані. Терміни доставки варіюються від 4 днів до 6 днів у межах України [14].

«Укрпошта Документи» – експрес-доставка, яка має фіксовану ціну. Термін доставки складає до 3 днів між обласними центрами [15].

Обираючи послугу «Доставка за межі України», споживач може надіслати відправлення з України до більш ніж 230 країн та територій по всьому світу. Дана послуга дає змогу відстежувати відправлення по території 192 країн [16].

Протилежною послугою вважається «Доставка в Україну», яка дозволяє отримати відправлення з-за кордону у найближчому відділенні Укрпошти. Отримати посилку можна у будь-якому з більше 11 000 відділень Укрпошти [17].

Замовляючи товари з-за кордону, споживачу може знадобитися послуга «Митно-брокерські послуги» [18].

До того ж, Укрпошта дозволяє споживачам доставляти відправлення вагою від 30 кг до 600 кг по всій території України. Проте, отримувати та відправляти такі посилки дозволено лише у деяких відділеннях Укрпошти [19].

Що стосується послуги «Лист та поштові картки», маса листів має бути до 2 кг, максимальний граничний розмір листів повинен бути не більше 600 міліметрів. Листи поділяють на прості листи, рекомендовані листи та листи з оголошеною цінністю. Додатковими послугами для клієнтів є: СМС-підтверження про вручення, повідомлення про вручення та доставка кур'єром [20].

Послуга «Бандероль» дозволяє відправляти посилки масою до 3 кг по Україні та до 5 кг за межі України. Бандеролі можна поділити на: прості бандеролі, рекомендовані бандероль та бандеролі з оголошеною цінністю [21].

Послугою «Кур'єрська доставка» можуть скористатися ті, кому потрібно відправити та/або отримати посилки «Укрпошта Документи», «Укрпошта Стандарт», «Укрпошта Експрес», міжнародні відправлення та відправлення масою понад 30 кг [22].

Що стосується «Упакування», у даній послугі споживачам пропонують конверти та коробки різних розмірів, поліпропіленові мішки, поліетиленові пакети, пакети з повітряною вставкою, пакети типу «Майка», повітряно-бульбашкові плівки, тощо [23].

На сьогодні популярною є послуга «Доставка з інтернет-магазинів». Укрпошта пропонує безкоштовну доставку з більш ніж 50 інтернет-магазинів, повний перелік яких знаходиться на офіційному сайті Укрпошти [24].

До того ж, клієнти мають можливість скористатися послугою «Доставка товарів для городу», за допомогою якої люди можуть замовляти з відповідних інтернет-магазинів товари для городу з безкоштовною доставкою [25].

Послуга «Доставка ліків» дозволяє замовляти та отримувати ліки, медичну техніку, вітаміни, засоби гігієни та інші товари в будь-яке місто чи село України не виходячи з дому, тим самим уникаючи черг, та отримувати знижки на даний товар [26].

До «Сервісів», які представлені на сайті компанії відносять такі: «Трекінг», «Калькулятор», послуги «Знайти індекс», «Знайти відділення», «Знайти адресу», «Оформити відправлення» та «Переадресація відправлення».

Серед фінансових послуг на сьогодні доступні: перекази додому, з карток на картку або до відділення; міжнародні та внутрішні поштові перекази; міжнародні та внутрішньодержавні платіжні системи, оплата послуг онлайн, платежі, пенсії, видача готівки через POS-термінал та страхові послуги [12].

Серед інших послуг можна виділити такі: онлайн-сервіси, періодичні видання, послуги для видавців, електронні повідомлення, зворотний зв'язок за передплатою, секограма та продукти «Власної марки» [12].

Успіх пошти залежить від збільшення обсягів наданих послуг, зменшення їх собівартості з урахуванням високого рівня якості та клієнтського сервісу. Місією підприємства є створення сучасної клієнтоорієнтованої сервісної компанії, девізом якої є «Задоволений клієнт – найвища цінність». Основними критеріями сервісної компанії є: швидкість, менше протиріч, ціна, делегування, якість, сервіс [11].

Завдяки найнижчим тарифам «Укрпошта» має змогу успішно конкурувати з іншими постачальниками послуг. Лідуючі позиції у компанії займають міжнародні відправлення. Робочий час в понад 160 тисяч відділень було продовжено до 20:00-21:00. Відділення працюють без перерви. На мій погляд, це важливий крок в бік поліпшення якості обслуговування населення. За іншими показниками якості, Укрпошта, на жаль, поступається своїм конкурентам.

2.2 Аналіз показників фінансового стану підприємства

2.2.1 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

«Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що являється результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [27].

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи та витрати компанії, метою якого є надання користувачам правдивої, повної та неупередженої інформації про витрати, доходи, прибутки та збитки компанії за період, який звітується.

На основі даних Балансу (додаток Г) та Звіту про фінансові результати (додаток Д) дослідимо особливості формування чистого фінансового результату

(прибутку/збитку) АТ «Укрпошта» за аналізований період 2017-2021 рр. та динаміку зміни основних показників фінансової звітності.

Дані проведеного аналізу свідчать про те, що за аналізований період 2017-2021 рр. АТ «Укрпошта» була прибутковою у 2019-2021 рр., що склало 405 357 тис. грн, 183 582 тис. грн та 161 240 тис.грн. Станом на 2017 рік сума збитку склала 177 480 тис. грн, у 2018 р. – 507 781 тис. грн, що на 330 301 тис. грн більше порівняно з попереднім періодом.

В 2017 році сумарний обсяг чистого доходу склав 5 405 784 тис. грн. В 2021 році сумарний обсяг чистого доходу збільшується на 3 776 653 тис. грн або на 69,86 % порівняно з 2017 р. Приріст обсягу наданих товарів та послуг позитивно впливає на фінансове становище підприємства, збільшує його частку ринку. На кінець 2021 року сумарний обсяг чистого доходу становив 9 182 437 тис. грн.

В 2021 році приріст виручки продукції перевищує приріст собівартості продукції на 11,76% порівняно з базисним роком. Це однозначно позитивна тенденція, яка вказує на те, що в підприємства достатньо коштів для здійснення інших витрат. Сума собівартості реалізованої продукції за аналізований період мала тенденцію до зменшення на 2 857 312 тис. грн або 58,11%.

В 2017 році сума валового прибутку становила 488 531 тис. грн. В 2018 році сума валового прибутку зменшилася на 60 544 тис. грн і склала 427 987 тис. грн, а в останньому зросла до 1 407 872 тис. грн. За 2017-2021 рр. сума валового прибутку зросла на 919 341 тис. грн. У загальному випадку позитивне значення показника свідчить про ефективний контроль за собівартістю продукції. Сума інших операційних доходів найменше значення мала у 2018 році та становила 179 319 тис. грн. Приріст обсягу показника склав -11 941 тис. грн або -4,4 %.

Питома вага адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат мала тенденцію до зменшення. На початок 2017 року сума адміністративних витрат становила -707 764 тис. грн, приріст у 2018 р. становив 29,36 %. Після цього спостерігаємо зміну тенденції та зменшення суми управлінських витрат на 43,29% порівняно з 2017 роком. На кінець 2021 року сума управлінських витрат становила -1 136 999 тис. грн. Спочатку, а саме у 2017 році сума витрат на збут становила -161

751 тис. грн. Приріст витрат на збут становив у 2018 році 47,61 % в порівнянні з роком раніше. Витрати на збут вкрай необхідні для просування продукції, нарощування об'єму продажу. Наступного року спостерігається подальше збільшення суми витрат на збут на 50 741 тис. грн або на 21,25 % в порівнянні з роком раніше. На кінець 2021 року сума комерційних витрат становила -211 367 тис. грн, що на 49 616 тис. грн або на 30,67% менше порівняно з 2017 роком. Сума інших операційних витрат станом на 2017 р. становила -96 231 тис. грн. У 2021 році питома вага склала -147 237 тис. грн, що на 51 006 тис. грн або на 53,0 % менше ніж дані за 2017 рік.

В 2017 році сума фінансового результату від операційної діяльності, а саме збитку, становила 205 891 тис. грн. Негативне значення показника означає низьку ефективність операційного процесу. В 2018 році сума збитку від операційної діяльності склала 657 758 тис. грн, що на 451 877 тис.грн. більше порівняно з попереднім періодом. Станом на 2021 рік фінансовий результат від операційної діяльності мав позитивне значення та склав 171 652 тис. грн, що на 377 543 тис. грн більше порівняно з базисним періодом. Позитивне значення показника свідчить про ефективну основну діяльність підприємства, яка здатна генерувати прибуток.

Станом на 2017 рік обсяг доходів від участі в інших операційних організаціях склав 35 170 тис. грн. У 2018 році цей показник почав зростати до 154 474 тис. грн, у 2019 р. – зменшився до 91 419 тис. грн, а у 2021 р. зріс до 94 517 тис. грн, що на 59 347 тис. грн або на 168,74 % більше порівняно з 2017 роком. Значення інших доходів коливається з року в рік. У 2017 р. це значення дорівнювало 8 097 тис. грн, у 2018 р. зменшилося на 6 788 тис. грн, а у 2021 році зросло до 68 959 тис. грн, що на 60 862 тис. грн або на 751,66 % більше порівняно з базисним роком. Сума фінансових витрат та інших витрат за аналізований період мала від'ємне значення та коливалася по рокам. Станом на 2018 рік сума фінансових витрат склала -107 204 тис. грн, що на 72 402 тис. грн менше порівняно з попереднім, а у 2021 році зросла до -86 028 тис. грн. Приріст показника за аналізований період склав -51 226 тис. грн або 147,19%. Інші витрати станом на 2021 р. становили 45 477 тис. грн, що на 23 463 тис. грн або на 106,58% менше порівняно з 2017 р. Негативне значення показника вказує на необхідність шукати шляхи зниження витрат і підвищення доходів підприємства.

В 2017 році сума прибутку (збитку) до оподаткування склала 219 440 тис. грн, в 2018 р. – зменшилася на 407 554 тис. грн або на 185,7%. В останньому році ця сума зросла на 423 063 тис. грн та склала 203 623 тис. грн. Значення показника поточного податку на прибуток коливається з року в рік. Витрати (доходи) з податку на прибуток коливалися по рокам. Найбільше значення спостерігається у 2018 році – 119 213 тис. грн, найменше – у 2019 р. (-93 856 тис. грн). Приріст даного показника за аналізований період склав -84 343 тис. грн або -201,01%.

Негативний чистий фінансовий результат спостерігався в 2017-2018 рр., який склав 177 480 тис. грн та 507 781 тис. грн. З 2019 р. ситуація змінюється і підприємство отримує прибуток. За 2021 рік сума чистого фінансового результату від діяльності підприємства склала 161 240 тис. грн, що на 423 063 тис. грн більше порівняно з базисним періодом. Це позитивне явище, яке свідчить про те, що підприємство діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів.

Аналіз рівня і динаміки показників АТ «Укрпошта», наведених у таблиці 2.2 говорить про те, що у звітному році загальна сума витрат має тенденцію до зростання, що, у свою чергу, може бути пов'язано із розширенням масштабів діяльності. Операційні витрати за 2017 рік склали 5 882 999 тис. грн, за 2021 рік – 9 270 168 тис. грн, що на 3 387 169 тис. грн більше порівняно з базисним періодом.

Основну частку упродовж 2017-2021 рр. склали витрати на оплату праці, що пов'язано із збільшенням чисельності персоналу та збільшення ставки мінімальної заробітної платні в Україні. Їх сума за аналізований період зросла на 1 929 465 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції найбільше значення мала у 2018 р. –112 027 тис. грн, найменше – у 2017 р. (87 125 тис. грн). Приріст показника склав 5 607 тис. грн. Що стосується матеріальних витрат, їх сума за аналізований період зросла на 86 487 тис. грн, а вже станом на 2021 р склала 613 175 тис. грн. Витрати на соціальні заходи мали тенденцію до зростання з 808 216 тис. грн до 1 237 219 тис. грн, що склало 429 003 тис. грн. Амортизація за аналізований період зросла на 144 525 тис. грн. Щодо інших операційних витрат, їх сума зростала до 2020 р. Так, у 2017 році, вони склали 899 765 тис. грн, станом на 2020 році – зросли на 1 537 295 тис. грн та

склали 2 437 060 тис. грн. У 2021 р. сума інших операційних витрат зменшилась до 1 784 579 тис. грн.

Проаналізуємо структуру витрат АТ «Укрпошта». Найбільшу питому вагу склали витрати на оплату праці. У 2017 р. та у 2021 р. їх частка становила 57,0%. Найбільшою вона була у 2019 р. (58,7%). Найменша питома вага стосерігається у показнику «Собівартість реалізованої продукції», який за період 2017-2021 рр. зменшився на 0,5%. У 2021 р. його частка склала 1,0%. Питома вага матеріальних витрат мала тенденцію до зменшення на 2,3%. Частка відрахувань на соціальні заходи та амортизація майже не змінилися. Їх питома вага у 2021 р. зменшились на 0,4% порівняно з базисним. Що стосується інших операційних витрат, їх частка мала тенденцію до зростання на 4,0%.

Таблиця 2.2 – Склад та структура витрат підприємства за період 2017-2021 рр.

[розроблено автором]

Показник	Рік										Відхилення	
	2017		2018		2019		2020		2021		+/-	%
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Собівартість реалізованої продукції	87125	1,5	112027	1,5	94895	1,2	96887	0,9	92732	1,0	5607	-0,5
Матеріальні витрати	526688	9,0	616404	8,2	555274	7,0	742532	6,6	613175	6,6	86487	-2,3
Витрати на оплату праці	3350848	57,0	4282103	57,3	4691193	58,7	6194389	54,9	5280313	57,0	1929465	0,0
Відрахування на соціальні заходи	808216	13,7	1019201	13,6	1105498	13,8	1461785	12,9	1237219	13,3	429003	-0,4
Знос/амортизація	210357	3,6	291710	3,9	290590	3,6	454092	4,0	354882	3,8	144525	0,3

Продовження таблиці 2.2

Показник	Рік										Відхилення	
	2017		2018		2019		2020		2021		+/-	%
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Інші операційні витрати	899765	15,3	1151233	15,4	1252050	15,7	2437060	21,6	1784579	19,3	884814	4,0
Загальна сума витрат	5882999	100	7472678	100	7989500	100	11289858	100	9270168	100	3387169	0,0

Звіт про рух грошових коштів інформує про потоки грошових коштів підприємства. Його метою є надання користувачам правдивої, повної та неупередженої інформації, що стосуються змін у грошових потоках підприємства та їх еквівалентах за період, який звітується.

Грошові потоки класифікуються та відображаються у звіті на основі інвестиційної, операційної та фінансової діяльності.

Проаналізуємо дані з таблиці Е.1 (додаток Е). Чистий рух коштів від операційної діяльності по аналізованому умовному підприємству склав у звітному періоді 520 093 тис. грн, на 2 203 260 тис. грн менше, ніж у 2017 році. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності на аналізованому підприємстві у 2019 році склав -2 016 916 тис. грн, що на 1 751 216 тис. грн менше порівняно з 2017 р. Приріст даного показника склав +659,1%. Рух коштів у результаті фінансової діяльності підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. збільшився на 140 188 тис. грн.

Чистий рух коштів за звітний період склав -1 351 935 тис. грн, що на 2 774 102 тис. грн менше, ніж у базисному періоді. При цьому залишок коштів на початок року за аналізований період зріс на 3 686 699 тис. грн, а на кінець року дане збільшення склало 910 748 тис. грн. Нестача коштів говорить про те, що для подальшої своєї діяльності підприємству потрібно реалізувати раніше придбані інвестиції або залучити позикові кошти.

2.2.2 Оцінка майнового стану підприємства

«Показники майнового стану дозволяють охарактеризувати склад та структуру капіталу підприємства у статичній та динамічній, в тому числі основному та оборотному, визначити технічний та моральний стан основних засобів, тип відтворення та ефективність використання основних засобів» [28].

У таблиці 2.3 наведені основні показники майнового стану АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. Середньорічна вартість майна зросла на 3 030 439 тис. грн (або на 39,17%) за аналізований період, середньорічна вартість необоротних та оборотних активів зросла на 802 203 тис. грн (або на 22,76%). Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів (або мобільності активів) за аналізований період підвищився на 0,28% або на 23,09% за рахунок зниження суми необоротних активів. Це вказує на те, що гнучкість підприємства підвищується, в 2021 році воно здатне більш оперативно відповідати на мінливі умови ринку. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів характеризує частку залишкової вартості основних засобів в активах. Даний показник визначається шляхом ділення залишкової середньорічної вартості основних засобів на середньорічну вартість майна підприємства. За аналізований період коефіцієнт залишається практично незмінним та зменшився лише на 0,05% або на 12,9%.

Що стосується коефіцієнту вибуття, він демонструє частину виведених основних засобів внаслідок зносу або старіння. Даний показник зменшився на 0,1 (13,4%), що вказує на те, що у період застою економіки зменшуються темпи інноваційної діяльності. Коефіцієнт зносу характеризує рівень зносу основних засобів. Даний показник визначається як відношення суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів. Зниження показника свідчить про підвищення виробничого потенціалу підприємства. Оскільки значення коефіцієнтів менше 0,5, то основні засоби вважаються не зношеними. Коефіцієнт придатності характеризує ту частину вартості основних засобів, яка придатна до експлуатації. Чим більшим є значення коефіцієнту, тим новішими є його основні засоби. Отже, підприємство має

оптимальний рівень даного коефіцієнту станом на 2017-2021 рр: 1,28; 1,3; 1,35; 1,37; 1,38 відповідно. Приріст склав 0,1% або 7,5%.

Таблиця 2.3 – Показники майнового стану АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Середньорічна вартість майна, тис. грн.	7737195	6028854	790735 5	9909463	1076763 4	303043 9	39,17
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	3525103	3567000	357105 2	3630676	4327306	802203	22,76
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	4212092	2461854	433630 3	6180128	6364685	215259 3	51,11
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	1,19	0,69	1,21	1,70	1,47	0,28	23,09
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,41	0,57	0,42	0,34	0,36	-0,05	-12,90
Коефіцієнт вибуття	0,72	0,69	0,65	0,63	0,62	-0,10	-13,40
Коефіцієнт зносу	-0,28	-0,31	-0,35	-0,37	-0,38	-0,10	34,11
Коефіцієнт придатності	1,28	1,31	1,35	1,37	1,38	0,10	7,50

2.2.3 Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Під ліквідністю балансу підприємства слід розуміти «ступінь забезпеченості зобов'язань суб'єкта господарювання його активами, термін перетворення яких на грошові кошти відповідає терміну погашення зобов'язань» [29].

«Аналіз ліквідності балансу полягає насамперед в порівнянні коштів за активами, згрупованими за ступенем їхньої ліквідності, які розташовані у порядку зменшення, із зобов'язаннями, які згруповані за термінами погашення й розташованими в порядку зростання термінів. Від ступеня ліквідності балансу

залежить платоспроможність установи. Основною ознакою є формальне перевищення вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами. Чим більше це перевищення, тим сприятливіший фінансовий стан має заклад з позиції ліквідності» [30].

Активи за рівнем ліквідності поділяються на: найбільш ліквідні активи, сума яких за аналізований період зросла на 910 748 тис. грн; активи, що швидко реалізуються, сума яких зменшилася на 395 248 тис. грн; активи, що повільно реалізуються – зросли на 203 503 тис. грн та активи, що важко реалізуються – зросли на 802 203 тис. грн. Пасиви за термінами погашення, у свою чергу, поділяються на: найбільш термінові пасиви, сума яких зросла на 469 828 тис. грн за період 2017-2021 рр; короткострокові пасиви – зросли на 1 823 633 тис. грн; довгострокові пасиви – зросли на 857 848 тис. грн та постійні пасиви, приріст яких склав -120 870 тис. грн.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо є таке співвідношення [31] :

$$A1 \geq P1, A2 \geq P2, A3 \geq P3, A4 \leq P4 \quad (2.1)$$

Якщо одна або декілька нерівностей системи мають протилежний знак, ліквідність балансу не може вважатися абсолютною.

Розрахунки, наведені в таблиці 2.4 свідчать про те, що АТ «Укрпошта» не є абсолютно ліквідним за період 2017-2021 рр. Станом на 2018 р. виконується лише третя нерівність $A3 > P3$ (381 583 тис. грн > 186 591 тис. грн); у 2019-2021 рр. виконується лише перша нерівність $A1 > P1$ (3 675 137 тис. грн > 3 443 065 тис. грн; 5 246 112 тис. грн > 4 260 106 тис. грн; 3 893 395 тис. грн > 3 777 651 тис. грн). У 2017 р. виконуються третя ($A3 > P3$) та четверта ($A4 < P4$) нерівності. (9 865 043 тис. грн > 262 650 тис. грн та 94 929 тис. грн < 2 798 759 тис. грн).

У випадку, коли не виконується перша нерівність ($A1 > P1$), це говорить про те, що підприємство має проблеми з ліквідністю балансу, оскільки у нього недостатньо найбільш ліквідних коштів для того, щоб виконувати свої термінові зобов'язання. Якщо не виконується друга нерівність ($A2 > P2$), це говорить про те, що підприємство має проблеми з ліквідністю балансу, оскільки воно не має достатню кількість активів,

що швидко реалізуються по відношенню до короткострокових зобов'язань, а також про те, що підприємство не може бути платоспроможним в майбутньому за умови своєчасних розрахунків з кредиторами та отримання коштів від продажу продукції в кредит. Якщо не виконується третя нерівність ($A3 > P3$), то в майбутньому при надходженні грошових коштів від продажу та платежів в строк, підприємство не зможе бути платоспроможним на період, який рівний середнього терміну одного обороту оборотних коштів після дати складання балансу. Якщо не виконується четверта нерівність ($A4 < P4$), то у підприємства відсутні власні оборотні кошти та про те, що воно недотримується мінімальної умови фінансової стійкості, адже позиковий капітал підприємства перевищує власні кошти.

В нашому випадку баланс є частково ліквідним (у 2017 р. – $A3 > P3$ та $A4 < P4$; у 2018 р. – $A3 > P3$; у 2019-2021 рр. – $A1 > P1$), тобто визначити поточну чи перспективну ліквідність неможливо, оскільки її не існує.

Таблиця 2.4 – Ліквідність балансу АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр., тис. грн [розроблено автором]

Стаття	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення, +/-
Групування активів за рівнем ліквідності						
Найбільш ліквідні активи (A1)	2982647	1846931	3675137	5246112	3893395	910748
Активи, що швидко реалізуються (A2)	934181	233340	344279	494421	538933	-395248
Активи, що повільно реалізуються (A3)	295264	381583	316887	343159	498767	203503
Активи, що важко реалізуються (A4)	3525103	3567000	3571052	3630676	4327306	802203
Групування пасивів за термінами погашення						
Найбільш термінові пасиви (P1)	3307823	2159663	3443065	4260106	3777651	469828
Короткострокові пасиви (P2)	1367963	1414675	1507754	2438247	3191596	1823633
Довгострокові пасиви (P3)	262650	186591	404864	628744	1120498	857848
Постійні пасиви (P4)	2798759	2267925	2551675	2582366	2677889	-120870
Надлишок/нестача активів для погашення зобов'язань						
A1-P1	-325176	-312732	232072	986006	115744	-
A2-P2	-433782	-1181335	-1163475	-1943826	-2652663	-
A3-P3	32614	194992	-87977	-285585	-621731	-
A4-P4	726344	1299075	1019377	1048310	1649417	-

Ліквідність підприємства – це здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями перетворюючи активи на гроші. Оцінка ліквідності підприємства виконується системою фінансових коефіцієнтів, які, у свою чергу, дозволяють зіставити вартість поточних активів з різним ступенем ліквідності з поточними зобов'язаннями. До них належать: коефіцієнт поточної ліквідності (покриття), швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності та робочий капітал, які зображені у таблиці 2.5.

Коефіцієнт покриття говорить про здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з оборотних коштів. Це коефіцієнт, який має найбільш загальну оцінку ліквідності активів. У нашому випадку коефіцієнт покриття має значення менше 1 (0,9; 0,69; 0,88; 0,92; 0,91), що говорить про те, що підприємство АТ «Укрпошта» має неліквідний баланс.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує можливості платежів підприємства стосовно погашення поточних зобов'язань при своєчасному здійсненні розрахунків з дебіторами. Значення коефіцієнта можна вважати достатнім, якщо воно входить в 0,6-0,8. Цей показник найменшого значення набув у 2018 р. – 0,62, а найбільшого у 2019 р. – 0,89.

Що стосується коефіцієнту абсолютної ліквідності, він показує, яка частка боргів підприємства може бути сплачена в терміновому порядку. Нормативне значення показника складає 0,2-0,25. Наші значення показника значно більше 0,25, що говорить про нераціональне використання фінансових ресурсів.

Чистий оборотний капітал (робочий капітал) говорить про спроможність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями, а також розширювати діяльність у майбутньому. Нормативне значення повинно бути більше нуля. Зменшення даного показника, окрім погіршення стійкості, може вказувати на збільшення потреби в коштах. Значення показника зі знаком мінус вказує на відсутність оборотних коштів, а його розмір характеризує мінімальну суму на поповнення оборотних коштів.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності підприємства за період 2017-2021 рр.
[розроблено автором]

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,90	0,69	0,88	0,92	0,91	0,012	1,38
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,85	0,62	0,84	0,89	0,87	0,021	2,43
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,64	0,52	0,74	0,78	0,56	-0,079	-12,42
Робочий капітал (ЧОК), тис. грн.	- 463694	-1112484	-614513	- 518225	-604562	-140868	30,38

Функціонуючи підприємство може мати різну фінансову стійкість, яка поділяється на такі групи: абсолютна, нормальна, нестійкий та критичний (кризовий) фінансовий стан. Проаналізувавши таблицю 2.6, можемо дійти таких висновків: АТ «Укрпошта» знаходиться у кризовому (критичному) фінансовому стані протягом всього аналізованого періоду. Підприємство не в змозі розрахуватися за своїми зобов'язаннями та знаходиться на межі банкрутства. Така ситуація стає причиною нестійкого фінансового стану в поточному періоді. Це призводить до фінансової рівноваги у довгостроковій перспективі.

Як бачимо з розрахунків, підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів у розмірі -862 557 тис. грн у 2017 р. На кінець досліджуваного періоду ця сума зростає та склала 1 881 167 тис. грн. До того ж, спостерігається нестача власних коштів і довгострокових кредитів, а також основних джерел покриття запасів та витрат. Виходячи з цього можемо зробити висновок, що сума власного оборотного капіталу, наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів і витрат, а також загальний розмір основних джерел покриття запасів та витрат мають від'ємні значення впродовж аналізованого періоду, що і говорить про критичний фінансовий стан АТ «Укрпошта».

Таблиця 2.6 – Визначення типу фінансової стійкості підприємства за період 2017-2021 рр., тис. грн [розроблено автором]

Показник	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Власний капітал	2798759	2267925	2551675	2582366	2677889
Необоротні активи	3525103	3567000	3571052	3630676	4327306
Власні оборотні кошти	-726344	- 1299075	-1019377	-1048310	-1649417
Довгострокові кредити банків	0	0	0	65878	612878
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	262650	186591	404864	628744	1120498
Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів та витрат	-463694	- 1112484	-614513	-419566	-528919
Короткострокові кредити банків	323878	112627	41939	250758	127223
Загальний розмір основних джерел покриття запасів та витрат	-139816	-999857	-572574	-168808	-401696
Запаси та витрати	136213	159774	123546	161138	231750
Надлишок або нестача власних оборотних коштів	-862557	-	1458849	-1142923	-1209448
Надлишок або нестача власних коштів і довгострокових кредитів	-599907	-	1272258	-738059	-580704
Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів та витрат	-276029	-	1159631	-696120	-329946
Тип фінансової стійкості	4	4	4	4	4
	M= (0;0;0)	M= (0;0;0)	M= (0;0;0)	M= (0;0;0)	M= (0;0;0)

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників: коефіцієнт автономії, фінансування, фінансової залежності, забезпеченості власними оборотними коштами, маневреності власного капіталу та фінансової стійкості.

Проведемо оцінку рівня фінансової стійкості, показники якої знаходяться у таблиці 2.7.

Коефіцієнт автономії показує частину власного капіталу в загальній сумі засобів, які авансовані у його діяльність. Нормативне значення даного показника повинно бути більше 0,5. Якщо значення більш низьке, це вказує на високий рівень фінансових ризиків, підприємство є фінансово нестійким. Таку ситуацію можемо спостерігати з нашим підприємством. Цей показник зменшився з 0,36 у 2017 р. до 0,25 у 2021 р. Приріст склав -0,11.

Коефіцієнт фінансової залежності повністю протилежний показнику автономії. Показник характеризує частку позикових коштів, які знаходяться у фінансуванні підприємства. Нормативне значення складає 1,66-2,5. В 2017 році на кожну гривню власних коштів припадає 2,76 грн пасивів. Значення показника у першому році більше нормативного рівня. В 2018 році значення показника становить 2,66 грн. В 2021 році на кожну гривню власних коштів припадає 4,02 грн. пасивів, тобто значення показника не в нормативних межах. Для того, щоб знизити залежність, потрібно збільшити обсяг власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує спроможність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями власним капіталом. Нормативне значення повинно бути більше 1. Що стосується нашого підприємства, цей показник менше нормативного. У 2021 р. він склав 0,33, що на 0,24 менше порівняно з базисним періодом.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами вказує на наявність власних оборотних коштів, необхідних для того, щоб забезпечити фінансову стабільність підприємства та незалежність від позикових коштів. Нормативне значення даного показника повинно бути більше 0,1. Протягом всього періоду коефіцієнт нижче нормативного значення. Це говорить про те, що підприємство не в змозі профінансувати свої оборотні активи. Залежність від позикового капіталу не є допустимою.

Що стосується коефіцієнту маневреності власного капіталу, даний показник говорить про частку власних оборотних коштів у власному капіталі. Нормативне значення повинно бути більше нуля. За період 2017-2021 рр. значення показника негативне, адже підприємство не володіє власними оборотними коштами. В 2017 р. цей показник становив -0,26, а на кінець 2021 року склав -0,62, що на 0,36 (або 137,33%) менше порівняно з 2017 р.

Коефіцієнт фінансування є протилежним коефіцієнту фінансової стійкості. Даний показник показує залежність підприємства від засобів, які були залучені. Нормативне значення повинне бути менше 1. Станом на 2017-2021 рр. даний

показник має додатне значення, що вказує на погіршення фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.7 – Оцінка рівня фінансової стійкості підприємства за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Коефіцієнт автономії	0,36	0,38	0,32	0,26	0,25	-0,11	-31,25
Коефіцієнт фінансової залежності	2,76	2,66	3,10	3,84	4,02	1,26	45,45
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,57	0,60	0,48	0,35	0,33	-0,24	-41,59
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	-0,17	-0,53	-0,24	-0,17	-0,26	-0,09	50,28
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,26	-0,57	-0,40	-0,41	-0,62	-0,36	137,33
Коефіцієнт фінансування	1,76	1,66	2,10	2,84	3,02	1,26	71,21

2.2.4 Аналіз ділової активності підприємства

«Ділова активність – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства, а тому визначається системою таких критеріїв, як місце підприємства на ринку конкретних товарів, географія ділових відносин, репутація підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності та конкурентоспроможність» [32].

Таким чином, ділова активність може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства.

««Золоте правило економіки» підприємства передбачає додержання умови, за якої темпи зростання прибутку мають перевищувати темпи зростання чистого доходу від реалізації, а вони, у свою чергу, повинні перевищувати темпи зростання власного капіталу, а останні – бути вищими за темпи зростання активів (майна)» [33].

Це співвідношення можна відобразити формулою 2.2 :

$$\text{ТрЧП} > \text{ТрД} > \text{ТрВК} > \text{ТрА} > 100\%, \quad (2.2)$$

де ТрЧП – темп зростання чистого фінансового результату (прибутку);

ТрД – темп зростання чистого доходу від реалізації (виручки);

ТрВК – темп зростання власного капіталу;

ТрА – темп зростання валюти балансу [33].

Виходячи з даних, наведених у таблиці 2.8 можемо зробити такі висновки: ланцюговий темп зростання валюти балансу та власного капіталу мають тенденцію до зростання на 30,74% та 22,67% відповідно. Ланцюговий темп зростання чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку за аналізований період зменшилася на 40,63% та 198,28% відповідно.

Таким чином, співвідношення чистого прибутку, чистого доходу від реалізації продукції, власного капіталу та активів АТ «Укрпошта» не можна вважати оптимальним за аналізований період 2017-2021 рр., оскільки воно не відповідає «золотому правилу економіки». Нижчі темпи зростання чистого прибутку порівняно з темпами зростання чистого доходу від реалізації свідчать про збільшення собівартості продукції. Темп росту чистого прибутку менший за темп росту активів, що може сигналізувати про неефективне використання активів.

Таблиця 2.8 – Аналіз виконання «золотого правила економіки» АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр., % [розроблено автором]

Показник	Рік				Відхилення +/-
	2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	
Ланцюговий темп зростання валюти балансу/активів (ТрА)	77,92	131,16	125,32	108,66	30,74
Ланцюговий темп зростання власного капіталу (ТрВК)	81,03	112,51	101,20	103,70	22,67
Ланцюговий темп зростання чистого доходу від реалізації продукції (ТрД)	122,75	117,21	143,77	82,12	-40,63
Ланцюговий темп зростання чистого прибутку (ТрЧП)	286,11	-79,83	45,29	87,83	-198,28

Проаналізуємо показники ділової активності АТ «Укрпошта». З даних таблиці 2.9 можемо побачити, що коефіцієнт оборотності активів не має чіткої тенденції до змін. За аналізований період цей показник збільшився на 0,15 або на 22,06%. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився на 3,27 або на - 52,93%. Збільшення показника свідчить про значне покращення фінансового стану підприємства за цей період. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшився на 9,5 або на 171,24%, що також свідчить про покращення показника фінансового стану підприємства. Термін погашення дебіторської та кредиторської заборгованості у 2021 р. зменшився на 42 днів та на 66 днів відповідно порівняно з 2017 р.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів до 2020 року зменшується та має від'ємне значення, що говорить про уповільнення реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства. За аналізований період даний показник зменшився на 5,59 або на 26,82%. Період обертання матеріальних запасів склав 4 днів, або зменшення на 21,15%. Коефіцієнт оборотності основних засобів має тенденцію до зростання за 2017-2020 рр. від 1,71 до 3,28, що свідчить про те, що ефективність управління основними засобами в компанії зростає. Причиною такої тенденції є оптимізація структури основних засобів – зайві були продані. Також спостерігається підвищення обсягу продажів. Період обертання зменшився з 213 днів до 152 днів, що на 61 день або на 28,64% менше порівняно з 2017 роком. Коефіцієнт оборотності власного капіталу за 5 років збільшився на 1,5 (або на 77,53%), що свідчить про підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства. Період обертання у свою чергу, зменшився на 83 дні (43,67%).

Періодом операційного циклу вважається період протягом якого сировина та матеріали (товари, якщо це підприємство торгівлі) набувають грошову форму. Позитивна тенденція – спадна динаміка. В 2018 році спостерігається зменшення операційного циклу в порівнянні з роком раніше на 43 днів. В 2021 році тенденція майже не змінюється – на 5 днів в сторону збільшення, що на 38 днів менше порівняно з базисним періодом. Через зменшення періоду, протягом якого сировина та матеріали набувають грошової форми, ефективність роботи підприємства

зростала. Періодом фінансового циклу вважається період обороту коштів підприємства. Протягом 2017 р. значення показника становить 107 днів. В 2018 р. період фінансового циклу склав 64 днів. На кінець 2021 р. значення показника збільшилося на 28 днів порівняно з базисним роком і становило 136 днів. Позитивне значення циклу говорить про покращення фінансової дисципліни підприємства.

Таблиця 2.9 – Показники ділової активності підприємства за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Коефіцієнт оборотності активів	0,70	1,10	0,98	1,13	0,85	0,15	22,06
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-6,19	-6,21	-5,81	-4,91	-2,91	3,27	-52,93
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,55	18,92	17,70	23,12	15,04	9,50	171,24
Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	66	19	21	16	24	-42	-63,13
Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	-59	-59	-63	-74	-125	-66	112,43
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-20,86	-26,32	-33,76	-42,28	-26,45	-5,59	26,82
Період обертання матеріальних запасів, днів	-17	-14	-11	-9	-14	4	-21,15
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,71	1,94	2,35	3,28	2,40	0,69	40,13
Період обертання основних засобів, днів	213,39	188,35	155,13	111,33	152,28	-61,11	-28,64
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,93	2,93	3,05	4,33	3,43	1,50	77,53
Період обертання власного капіталу, днів	189	125	120	84	106	-83	-43,67
Операційний цикл, днів	48	5	10	7	10	-38	-78,34
Фінансовий цикл, днів	107	64	73	81	136	28	26,55

2.2.5 Оцінка показників рентабельності підприємства

«Рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. Рентабельність безпосередньо пов'язана з

отриманням прибутку. Це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках» [34].

Проаналізуємо показники рентабельності АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. У таблиці 2.10 можемо побачити, що загалом показники рентабельності мають від'ємне значення. Рентабельність продукції зменшилась на 0,08 або на 7,43% порівняно з базисним періодом. Цей показник дозволяє визначити, яка продукція вигідніша для виробництва. Зменшення коефіцієнту протягом звітного періоду свідчить про погіршення результатів діяльності підприємства. Приріст рентабельності діяльності підприємства за аналізований період зріс на 0,05 або зменшився на 153,48%. Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності даного підприємства.

Рентабельність активів у 2021 р. зросла на 0,04 або зменшилась на 165,28% порівняно з 2017 р. Зменшення рівня рентабельності активів у 2018 р. порівняно з попереднім говорить про падаючий попит на продукцію та перенагроювання активів. З 2019 року ситуація почала налагоджуватись.

Рентабельність власного капіталу мала таку ж ситуацію, як з попередніми показниками. Найменше значення спостерігалось в 2018 р. (-0,22); найбільше – у 2019 р. (0,16). Отже, приріст рентабельності підприємства зріс на 0,12 або зменшився на 194,95%. Основним фактором підвищення рентабельності є зниження суми власного капіталу.

Таблиця 2.10 – Показники рентабельності АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Коефіцієнт рентабельності продукції	-1,10	-1,07	-1,18	-1,17	-1,18	-0,08	7,43
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,03	-0,08	0,05	0,02	0,02	0,05	-153,48
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,02	-0,08	0,05	0,02	0,01	0,04	-165,28
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,06	-0,22	0,16	0,07	0,06	0,12	-194,95

2.2.6 Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Розглянемо найдосконаліші зі світових моделей діагностики ймовірності настання банкрутства. «Модель Альтмана є однією з найперших моделей аналізу ймовірності банкрутства підприємства, яка ґрунтувалася на основі дискримінантного аналізу» [35]. Вона складається із п'яти факторів. Перевага даної моделі – можливість визначити кризи на її ранніх етапах.

Модель прогнозування банкрутства Альтмана має наступний вигляд [36]:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,999X_5 \quad (2.3)$$

Проаналізуємо ймовірність банкрутства АТ «Укрпошта» за методикою Е. Альтмана (таблиця 2.11)

Як видно з таблиці 2.11, ймовірність банкрутства підприємства за моделлю Альтмана характеризується протягом 2017-2018 рр. як дуже висока, що вказує на низький рівень фінансового потенціалу. Фінансова стійкість відсутня, підприємство вважається фінансово нестабільним. Водночас у 2019-2020 рр. значення Z-рахунку зросло, що свідчить про покращення ситуації та істотне зменшення ймовірності банкрутства підприємства. Станом на 2021 р. можна зробити такі висновки щодо Z-рахунку: ймовірність банкрутства дуже висока, діяльність підприємства неприбуткова, фінансове становище є нестабільним, підприємство фінансово нестійке, рівень фінансового потенціалу підприємства є низьким.

Таблиця 2.11 – Розрахунок ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю Альтмана за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник моделі	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Відношення власного оборотного капіталу до балансу (X1)	-0,094	-0,215	-0,129	-0,106	-0,153
Відношення нерозподіленого прибутку до балансу (X2)	0,198	0,166	0,163	0,133	0,131
Відношення валового прибутку до балансу (X3)	0,063	0,071	0,149	0,166	0,131

Продовження таблиці 2.11

Показник моделі	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Відношення вартості власного капіталу до зобов'язань (X4)	0,567	0,603	0,476	0,352	0,331
Відношення чистого доходу від реалізації до балансу (X5)	0,699	1,101	0,984	1,128	0,853
Z-рахунок	1,411	1,670	1,835	1,946	1,482
Ймовірність банкрутства	Дуже висока	Дуже висока	Середня	Середня	Дуже висока

Окрім західної моделі банкрутства, розглянемо також вітчизняну модель. «Найбільш поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О. Терещенка» [36].

Модель прогнозування банкрутства О. Терещенка має наступний вигляд [36]:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (2.4)$$

Проаналізуємо ймовірність банкрутства підприємства «Укрпошта» за моделлю О. Терещенка за 2017-2021 рр. (таблиця 2.12)

Станом на 2019 р. показник зріс до 6,1. Це вказує на те, що банкрутство підприємству не загрожує. Діяльність підприємства у звітному році прибуткова, фінансове становище є стабільним, фінансова стійкість висока.

Як видно з таблиці 2.12, ймовірність банкрутства підприємства за моделлю О. Терещенка у 2019 р. характеризується як «фінансова стійкість порушена». Це говорить про те, що діяльність підприємства прибуткова, проте фінансова стійкість багато в чому залежить від змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

Водночас у 2017-2018 рр. та 2020-2021 рр. граничне значення коефіцієнта менше 1, що вказує на те, що загроза банкрутства існує. Фінансова стійкість відсутня, підприємство фінансово нестабільне. Діяльність підприємства у звітному році неприбуткова, фінансове становище є нестабільним, фінансова стійкість відсутня.

Таблиця 2.12 – Розрахунок ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю О. Терещенка за 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник моделі	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Відношення грошових надходжень до зобов'язань (X1)	0,288	0,305	0,356	0,214	0,167
Відношення валюти балансу до зобов'язань (X2)	1,567	1,603	1,476	1,352	1,331
Відношення чистого прибутку до балансу (X3)	-0,023	-0,084	0,051	0,019	0,015
Відношення прибутку до доходу від реалізації (X4)	-0,033	-0,077	0,052	0,016	0,018
Відношення виробничих запасів до доходу від реалізації (X5)	0,025	0,024	0,016	0,014	0,025
Відношення доходу від реалізації до основного капіталу (X6)	0,699	1,100	0,984	1,128	0,853
Z-рахунок	0,241	-0,522	1,528	0,814	0,688
Ймовірність банкрутства	Існує загроза банкрутства	Існує загроза банкрутства	Фінансова стійкість порушена	Існує загроза банкрутства	Існує загроза банкрутства

Розглянемо ще одну зарубіжну модель діагностики ймовірності настання банкрутства, розроблену Г. Спрінгейтом.

Модель прогнозування банкрутства Г. Стрінгейта має наступний вигляд [37]:

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4 \quad (2.5)$$

Проведемо аналіз ймовірності банкрутства підприємства «Укрпошта» за моделлю Г. Спрінгейта за 2017-2021 рр. (таблиця 2.13)

Як видно, з таблиці 2.13, показники ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Г. Спрінгейта за 2017-2019 рр. та у 2021 р. становлять менше 0,862, що становлять 0,346; 0,320; 0,786; 0,604 відповідно. Дана ситуація свідчить про те, що

підприємство є потенційним банкрутом. У 2020 р. показник ймовірності банкрутства склав 0,876. Ймовірність банкрутства за даний період відсутня.

Таблиця 2.13 – Розрахунок ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю Спрінггейта за період 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Показник моделі	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Відношення власного оборотного капіталу до балансу (X_1)	-0,094	-0,215	-0,129	-0,106	-0,153
Відношення прибутку до виплати відсотків до балансу (X_2)	0,063	0,071	0,149	0,166	0,131
Відношення прибутку до оподаткування до поточних зобов'язань (X_3)	-0,047	-0,175	0,101	0,036	0,029
Відношення чистого доходу балансу (X_4)	0,699	1,100	0,984	1,128	0,853
Z-рахунок	0,346	0,320	0,786	0,876	0,604
Ймовірність банкрутства	Підприємство є потенційним банкрутом	Підприємство є потенційним банкрутом	Підприємство є потенційним банкрутом	Відсутність ймовірності банкрутства	Підприємство є потенційним банкрутом

Зробивши розрахунок моделей, занесемо всі показники в таблицю 2.14

Проаналізувавши дані таблиць 2.11–2.13, за таблицею 2.14 можемо зробити такі висновки: за моделями діагностики ймовірності ризику банкрутства на підприємстві АТ «Укрпошта»: за моделями Альтмана, Терещенка та Спрінггейта станом на 2017-2018 рр. та 2021 р. існує ймовірність банкрутства. У 2019 році за моделлю Терещенка фінансова стійкість підприємства була порушена. Відсутність ймовірності банкрутства спостерігалась лише за моделлю Спрінггейта у 2020 році.

Таблиця 2.14 – Результати розрахунків за моделями діагностики ймовірності ризику банкрутства на підприємстві АТ «Укрпошта» за 2017-2021 рр. [розроблено автором]

Моделі	Результат моделі					Ймовірність банкрутства (Z)	Аналіз результатів
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік		
1. Альтмана	1,411	1,670	1,835	1,946	1,482	Z < 1,81 – дуже висока; [1,81 – 2,67] – середня; [2,67 – 2,99] – невелика; Z > 2,99 – дуже низька	2017-2018 рр. – дуже висока; 2019-2020 рр. – середня; 2021 р. – дуже висока
2. Терещенка	0,241	-0,522	1,528	0,814	0,688	Z > 2 – банкрутство не загрожує; 1 < Z < 2 – фінансова рівновага порушена, за переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує; 0 < Z < 1 – загроза банкрутства, якщо не буде вжито санаційних заходів; Z < 0 – підприємство є напівбанкрутом.	2017-2018 рр. – існує загроза банкрутства; 2019 р. – фінансова стійкість порушена; 2020-2021 рр. – існує загроза банкрутства
3. Спрінгейта	0,346	0,320	0,786	0,876	0,604	Z < 0,862 – підприємство є потенційним банкрутом; Z = 0,862 – граничне значення ймовірності банкрутства; Z > 0,862 – відсутність ймовірності банкрутства.	2017-2019 рр – підприємство є потенційним банкрутом; 2020 р. – відсутність ймовірності банкрутства; 2021 р. – підприємство є потенційним банкрутом

«Таким чином, для визначення фінансового потенціалу підприємства за моделями оцінки банкрутства краще скористатися декількома моделями, щоб отриманий результат був якісним та точним. Наведені вище моделі дають змогу визначити фінансову стійкість підприємства, що і є головним фактором при оцінюванні фінансового потенціалу підприємства» [36].

3 ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Оцінка рівня санаційної спроможності підприємства

Ключовим питанням даної роботи є визначення санаційної спроможності. Саме на основі її оцінки робиться висновок щодо доцільності проведення санації або ліквідації.

Визначення санаційної спроможності у сучасній науковій літературі доволі неоднозначні, оскільки існує невизначеність методичного підходу до неї. Так, Ліснічук О. А. визначає санаційну спроможність як «сукупність можливостей підприємства для підтримання стійких тенденцій його розвитку в напрямках виробничої, соціальної, маркетингової та фінансової діяльності з метою забезпечення платоспроможності, конкурентоздатності та життєздатності у довгостроковій перспективі» [38].

Передерієва С. О. вказує, що санаційна спроможність є «комплексним критерієм прийняття рішення щодо санації, який узагальнює на основі глибини кризового стану сукупність критеріїв санаційного потенціалу для майбутньої діяльності, та передумови подолання кризи – можливість та реальність реалізації санаційної концепції» [39].

Булович Т. В., своєю чергою, санаційну спроможність розглядає як «комплексну природну характеристику соціально-економічної системи, яка ґрунтується на здатності підтримувати її у збалансованому, стійкому стані, що й створює передумови для успішного функціонування. Тобто санаційна спроможність виступає своєрідним «економічним імунітетом» підприємства, що визначає його здатність до протидії негативним впливам чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, формуючи його здатність до самовідтворення» [40].

«До загальних передумов санаційної спроможності відносять наявність у підприємства ефективної санаційної концепції та потенціалу для майбутньої успішної діяльності, а саме: стійких позицій на ринку та реальних можливостей збільшення

обсягів реалізації, конкурентних переваг, виробничого та кадрового потенціалу, реальної та дієвої санаційної концепції» [41].

Отже, санаційна спроможність є інтегрованим критерієм визначення актуальності майбутнього розвитку підприємства та можливості подолання фінансової кризи санаційного потенціалу цього підприємства.

Так, передумовами санаційної спроможності є: актуальність майбутнього розвитку підприємства та здатність цього підприємства подолати фінансову кризу.

Факторами, які слід враховувати при визначенні актуальності майбутнього розвитку підприємства є: стабільна ринкова позиція, готовність кредиторів до санації підприємства, реальні інвестиційні та нормативно-правові передумови.

Стабільна ринкова позиція включає в себе можливості для зростання продажів, поточне або потенційне збільшення попиту на продукцію, а також здатність підприємства утримувати конкурентну перевагу, зумовлену особливим характером діяльності підприємства.

Нормативно-правові передумови включають заборону ліквідації підприємства з юридичних міркувань та стратегічне значення підприємства для держави.

Якщо висновки щодо сприятливості життєзабезпечуючого розвитку підприємств є позитивними, необхідно оцінити можливість подолання цієї кризи. Це можна зробити за допомогою якісної концепції санації. Ця концепція включає в себе план санації та відповідну санаційну спроможність.

Важливим кроком у методологічному підході до визначення санаційної спроможності є визначення природи санаційного потенціалу. Санаційний потенціал є результатом прямого і непрямого впливу.

До потенціалу прямого впливу входить: фінансовий, інвестиційний та матеріальний потенціали; непрямого впливу: організаційний, виробничий, управлінський, інноваційний та маркетинговий потенціали.

Цілями санації вважається відновлення ліквідності, платоспроможності, прибутковості та фінансової стійкості. План санації базується на заходах з реструктуризації капіталу та активів. Можливість реструктуризації активів,

переведення їх у більш ліквідну форму та виявлення прихованих резервів визначається матеріальним потенціалом.

«Матеріальний потенціал – це наявність матеріальних ресурсів в натурально-речовій формі, які використовуються у виробничій діяльності підприємства. До складу матеріальних потенціалів входять основні фонди та частка обігових фондів» [42].

«Фінансовий потенціал – обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, що ними воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат» [43].

Інвестиційним потенціалом є наявні і потенційні вкладення у підприємства, тобто інвестиційні можливості для оновлення активів підприємства, впровадження інновацій, реалізації бізнес-проектів та отримання доходу, що допоможе підприємству вийти з фінансової кризи.

При визначенні санаційного потенціалу слід також враховувати вплив організаційного, виробничого, управлінського, інноваційного та маркетингового потенціалів на санаційний потенціал.

«Санаційно спроможним підприємство буде тоді, якщо продисконтована очікувана вартість майбутніх активів (за умови успішної санації) буде більшою за вартість його ліквідаційної маси перед проведенням санації. Оцінюючи санаційну спроможність підприємства, виходять передовсім з його об'єктивних економіко-правових характеристик та показників. Суб'єктивна «моральна спроможність» та готовність власників підприємства та персоналу до кінця боротися за життя підприємства, як правило, відіграють незначну роль» [44].

Санаційна спроможність підприємства визначається трьома коефіцієнтами: покриття, забезпечення власними засобами та поточної платоспроможності.

«Якщо в кінці звітної квартилу хоча б один з наведених коефіцієнтів перевищує його нормативне значення або протягом звітної квартилу спостерігається їх збільшення, то перевага надається позасудовим заходам відновлення платоспроможності боржника або його санації у процесі провадження справи про банкрутство» [45].

«Якщо протягом терміну, передбаченого планом санації боржника, забезпечується позитивний показник поточної платоспроможності й перевищення нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності ($K1 > 2,0$) за наявності тенденції зростання рентабельності, платоспроможність боржника можна вважати відновленою, тобто відсутні ознаки потенційного банкрутства» [45].

«Надкритична неплатоспроможність характеризує такий фінансовий стан, коли за підсумками року коефіцієнт поточної ліквідності менше одиниці і підприємство не одержало прибутку. У цьому випадку задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливе через застосування ліквідаційної процедури» [45].

Юридично підприємство вважається санаційно спроможним лише в тому випадку, якщо воно здатне підтримувати свою фінансову рівновагу в довгостроковій перспективі.

«Саме фінансова складова санації є найбільш важливою, що обумовлюється, насамперед, поділом самої процедури санації на фінансову санацію і реструктуризацію, проведення якої зумовлюється успішним проведенням першої процедури» [46].

Модель оцінки фінансової складової санаційного потенціалу розраховується на початок і кінець періоду з виявленням тенденції та висновками за отриманими результатами за формулою 3.1 :

$$RFP = 0,1397X_1 + 0,0175X_2 + 0,2795X_3 + 0,0022 X_4 + 0,5590X_5 + 0,0022X_6, \quad (3.1)$$

де RFP – інтегральна оцінка рівня фінансової складової санації підприємства;

X_1 – відношення необоротних активів до довгострокових зобов'язань;

X_2 – відношення власного оборотного капіталу до запасів;

X_3 – відношення оборотних активів за винятком запасів до поточних зобов'язань;

X_4 – відношення чистого прибутку до вартості активів;

X_5 – відношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості;

X_6 – відношення поточних зобов'язань до собівартості реалізованої продукції за вирахуванням відношення запасів до собівартості реалізованої продукції за вирахуванням відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу [46].

Якщо: $RFP [0; 0,5]$ – не доцільно проводити фінансову санацію;

$RFP [0,5; 1]$ – мінімальний санаційний потенціал. Це означає, що фінансова санація проводиться за наявних перспектив перепрофілювання або диверсифікації діяльності;

$RFP > 1$ – санаційний потенціал вищий за мінімально необхідний. Це вказує на те, що фінансову санацію доцільно проводити [46].

Розрахувавши даний показник (таблиця 3.1), можна зробити висновок, що на підприємстві станом на 2017-2020 рр. інтегральна оцінка рівня фінансової складової санації підприємства склала 2,742; 2,943; 1,589 та 1,112 відповідно. Така ситуація свідчить про те, що санаційний потенціал вищий за мінімально необхідний та фінансову санацію проводити доцільно. У 2021 році даний показник має значення 0,811, що свідчить про те, що фінансова санація проводиться за наявних перспектив перепрофілювання або диверсифікації діяльності.

Таблиця 3.1 – Розрахунок оцінки фінансової складової санаційного потенціалу підприємства АТ «Укрпошта» [розроблено автором]

Показник	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
X1	13,421	19,117	8,820	5,774	3,862
X2	-3,081	-5,508	-5,217	-4,648	-5,612
X3	0,850	0,623	0,836	0,889	0,871
X4	-0,023	-0,084	0,051	0,019	0,015
X5	1,226	0,351	0,387	0,249	0,229
X6	-1,083	-0,591	-0,777	-0,722	-0,925
Оцінка ФССП	2,742	2,943	1,589	1,112	0,811
Висновок	Доцільно проводити фінансову санацію	Доцільно проводити фінансову санацію	Доцільно проводити фінансову санацію	Доцільно проводити фінансову санацію	Мінімальний санаційний потенціал

У ринковій економіці кризи відбуваються постійно. Зазвичай система сама створює відповідні механізми реагування, які спочатку перевіряються на практиці, а потім відображаються в теорії. Як свідчить практика, оздоровлення підприємств за допомогою антикризового управління здійснюється з використанням усіх елементів системи управління. Це найважливіша особливість українських підприємств. У ситуації, що склалася в Україні, основне занепокоєння викликають причини і наслідки кризи та заходи, що вживаються для їх подолання.

Кризова ситуація, що виникла, розширюється з кожним новим циклом економічної діяльності, створюючи нові негативні явища, пов'язані з нею. Такі події можуть призвести до значних втрат. Підсумовуючи можна сказати, що чим раніше будуть впроваджені механізми антикризового реагування за допомогою нових технологічних інструментів та інформаційних технологій, тим більші можливості для стабілізації та відновлення підприємств.

3.2 Стабілізаційні заходи фінансового стану підприємства

До заходів стабілізації фінансового стану підприємства можна віднести: зменшення вихідних грошових потоків, збільшення вхідних грошових потоків та залучення інвестицій задля стабілізації діяльності підприємства.

Що стосується збільшення вхідних грошових потоків, то кожне підприємство повинно мати достатню кількість ліквідних коштів для виконання своїх негайних платіжних зобов'язань. У випадку, якщо ліквідних засобів не вистачає, підприємство є неплатоспроможним. Для того, щоб відновити платоспроможність, необхідно збільшити вхідні грошові потоки.

Внутрішні джерела, які можуть збільшити грошові надходження включають: дохід від інвестиційної діяльності, дохід від операційних витрат та виручка від реалізації основної продукції. До зовнішніх джерел відносять: фінансування через позики; кошти, які залучені в результаті емісії корпоративних прав; державні дотації

та субсидії. Використання зовнішніх джерел залежить від можливостей і суб'єктивних мотивацій інвесторів і власників.

На багатьох підприємствах першою ознакою фінансової кризи є зниження обсягів продажів. Досягнення необхідного обороту є основним критерієм того, чи буде поворот компанії успішним.

«У довгостроковому періоді збільшення виручки від реалізації і на цій основі досягнення прийняттого рівня прибутковості є головним завданням санації підприємства, оскільки всі короткострокові заходи щодо поліпшення фінансового стану підприємства втрачають сенс, якщо через дефіцити у сфері збуту продукції підприємство через деякий час знову стає фінансово неспроможним. Саме тому заходи щодо активізації збутової політики підприємства належать до числа найбільш пріоритетних» [47].

При мобілізації внутрішньовиробничих резервів санації, проводиться аналіз всіх наявних можливостей збільшення виручки від реалізації продукції. Однак дії, спрямовані на збільшення виручки від реалізації основної продукції, навряд чи дадуть видимі результати в короткостроковій перспективі.

Факторами, що визначають розмір виручки від реалізації продукції, є: ціна одиниці продукції та обсяг реалізованої продукції.

Для того, щоб збільшити обсяги реалізації, необхідно по максимуму активізувати збутову політику компанії. Продажі можна стимулювати помірним підвищенням цін або наданням знижок покупцям. Не існує єдиного способу збільшити продажі для компаній. Тому їй потрібно шукати інші шляхи збільшення вхідного грошового потоку.

Одним з таких методів є реструктуризація активів підприємства. Це пов'язано зі змінами в структурі та складі активів балансу. Часто ці зміни супроводжуються змінами в структурі та складі пасивів. Серед видів санаційних заходів, що застосовуються в рамках реструктуризації активів, виділяють наступні:

- *Використання зворотного лізингу.* Це господарська операція, при якій основний засіб продається, а сам актив повертається за договором фінансового та операційного лізингу.

- *Мобілізація прихованих резервів.* Це частина власного капіталу компанії, яка ніяким чином не відображена в балансі цієї компанії.
- *Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу.* Це досягається за рахунок скорочення незавершеного виробництва, запасів сировини та матеріалів, низьколіквідних оборотних коштів.
- *Здача в оренду основних фондів,* які не повністю використовуються у процесі виробництва.
- *Рефінансування дебіторської заборгованості.* Цей захід передбачає передачу дебіторської заборгованості і ліквідних оборотних активів.
- *Продаж окремих соціальних об'єктів та структурних підрозділів з низькою рентабельністю,* за рахунок якого підприємство отримує інвестиційні ресурси для того, щоб розширити виробництво та погасити борги.

На фінансовий стан підприємств, і зокрема на їхню платоспроможність, негативно впливає високий рівень дебіторської заборгованості, яка не виправдана. Погашення такої дебіторської заборгованості є важливим резервом відновлення платоспроможності підприємств під час фінансових криз.

Скорочення вихідних грошових потоків є одним з основних способів відновлення фінансової стійкості та покращення платоспроможності підприємств під час фінансової кризи.

Вихідні грошові потоки підприємства класифікуються у такий спосіб [45]:

- оплата товарів, робіт, послуг, які становлять собівартість продукції;
- оплата товарів, робіт, послуг, які не належать до валових витрат;
- здійснення реальних та фінансових інвестицій;
- сплата податків та інших платежів до бюджету;
- повернення капіталу, який був залучений на фінансовому ринку.

Податкові та інші платежі до бюджету та повернення капіталу, залученого на ринках фінансів, є дуже обмеженими з огляду на вплив компанії.

«Обсяг платежів з повернення позик і процентів визначається умовами кредитних договорів і значною мірою залежить від готовності кредиторів до участі в санації підприємства-боржника» [47].

Можливості впливу компанії на обсяги вихідних грошових потоків набагато більші за напрямками: оплата товарів, робіт і послуг, які не відносяться до валових витрат і становлять собівартість продукції, та здійснення фінансових і реальних інвестицій. Основним внутрішнім санаційним резервом підприємств, що перебувають у фінансовій кризі, є скорочення витрат і собівартості продукції. Джерелом компенсації є прибуток підприємства.

У короткостроковій перспективі створити та мобілізувати санаційні резерви, пов'язані зі зниженням собівартості продукції, значно легше, ніж резерви, пов'язані зі збільшенням виручки від реалізації. Заходи щодо зменшення вихідних грошових коштів у цій сфері впливають на платоспроможність і ліквідність підприємства.

Зниження витрат залежить від рішучих дій працівників і керівництва щодо докорінної зміни роботи підприємства шляхом економного використання всіх наявних ресурсів.

Резерви економії витрат на виробництві виявляються під час планування, а також при аналізі відхилень між фактичними і запланованими результатами. У розвинених країнах це основний шлях зниження витрат. Однак на практиці українські компанії приділяють мало уваги цим заходам.

Потреба в капіталі повинна відчуватися перед тим, як вживати заходів щодо збільшення фінансових ресурсів, необхідних для відновлення компанії.

АТ "Укрпошта" може спробувати стабілізаційні заходи, описані вище, щоб вивести компанію з фінансової кризи.

ВИСНОВКИ

Отже, у науковій, економічній та правовій літературі існує багато трактувань термінів «банкрутство», «санація» та «санаційна спроможність». Банкрутство є абсолютною неплатоспроможністю боржника внаслідок глибокої фінансової кризи, яка робить підприємство неспроможним задовольнити вимоги кредиторів. Суть процедури банкрутства компанії полягає в тому, щоб максимально задовольнити вимоги кредиторів до боржника. Законодавство про банкрутство у світі розвивалося двома різними шляхами: принципи американської та британської моделі.

Досудове врегулювання спорів - це дії, що вживаються підприємством чи організацією-порушником для врегулювання спорів, пов'язаних з порушенням майнових прав чи інтересів, до подання позову до господарського суду. Досудове врегулювання спору та його розгляд у суді регулюється Господарським процесуальним Кодексом України.

Також були визначені підстави для ухвалення господарським судом проведення санації боржника, підходи до визначення цілей процесу банкрутства. З'ясовано, що просування до кризового стану підприємства починається з погіршення певних показників. Симптоми щодо нього діляться на тих, що характеризують загальну заборгованість підприємства та тих, що характеризують повну неплатоспроможність. Причини банкрутства діляться на зовнішні та внутрішні. Господарські суди можуть застосовувати ліквідаційні, санаційні та реорганізаційні процедури.

Суб'єктом банкрутства є боржник, визнаний господарським судом неспроможним виконати свої фінансові зобов'язання. Зокрема, представництва, філії та відділення не можуть бути неплатоспроможними організаціями.

Система банкрутства за своєю суттю є методом відбору суб'єктів господарювання. Тому така система має велике значення. Банкрутство може бути прихованим, навмисним або фіктивним. Далі детально було розглянуто умови, строки та правові підстави для подання позову до господарського суду. Було розглянуто варіанти, доступні іншій стороні після отримання позову, порушення, стимули для

керуючого санацією, основні обов'язки керуючого санацією та основні компоненти плану реорганізації. З'ясовано, що період санації повинен тривати до одного року. Протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію боржника керуючий санацією повинен подати план санації на розгляд комітету кредиторів.

Шкода, процедура санації у провадженні у справах про банкрутство ще не набула широкого розповсюдження в Україні і застосовується досить рідко. Оновлений Кодекс з процедур банкрутства значно сприятиме процесу фінансового оздоровлення підприємств.

У роботі була надана загальна характеристика підприємства АТ «Укрпошта», були розраховані показники аналізу фінансового стану підприємства, а саме: виконання «золотого правила економіки», аналіз ліквідності та платоспроможності майна, ділової активності, майнового стану, рентабельності та ймовірності банкрутства підприємства.

За результатами розрахунків можемо сказати, що підприємство АТ «Укрпошта» було збиткове у 2017 та 2018 роках. На 2019-2021 рр. спостерігався прибуток, що свідчить про те, що підприємство діє ефективно і може генерувати прибуток для своїх інвесторів. Баланс підприємства частково ліквідний, оскільки виконується лише одна або дві нерівності (у 2017 р. – $A3 > П3$ та $A4 < П4$; у 2018 р. – $A3 > П3$; у 2019-2021 рр. – $A1 > П1$), тому визначити поточну чи перспективну ліквідність неможливо, оскільки її не існує.

У компанії спостерігається критичний фінансовий стан впродовж аналізованого періоду, оскільки сума власного оборотного капіталу, наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів і витрат та загальний розмір основних джерел покриття запасів та витрат мають від'ємні значення.

«Золоте правило економіки» не виконується, оскільки за аналізований період 2017-2021 рр. співвідношення чистого прибутку, чистого доходу від реалізації продукції, власного капіталу та активів АТ «Укрпошта» не є оптимальним.

Показники рентабельності впродовж усього періоду мали тенденцію до зростання. Основним фактором підвищення рентабельності є зниження суми власного капіталу, що свідчить про кращі результати діяльності підприємства.

Сьогодні не існує універсального підходу до прогнозування банкрутства компаній. Оціночні показники краще характеризують фінансовий стан підприємства та можуть надати рекомендації для проведення санації. Розрахунки за моделями діагностики ймовірності ризику банкрутства на АТ «Укрпошта» у 2017-2021 роках показали, що за моделями Альтмана, Терещенка та Спрінгейта станом на 2017-2018 рр. та 2021 р. існує ймовірність банкрутства. У 2019 році за моделлю Терещенка фінансова стійкість підприємства була порушена. Відсутність ймовірності банкрутства спостерігалась лише за моделлю Спрінгейта у 2020 році.

До того ж, було розглянуто аспекти авторського погляду на санаційну спроможність. Суттєвим у методичному підході для визначення санаційної спроможності має бути аргументування складу потенціалу санації. Потенціал санації є результатом прямого та непрямого впливу. До потенціалів прямого впливу належать: матеріальний, фінансовий та інвестиційний потенціали; непрямого впливу: організаційний, виробничий, управлінський, інноваційний та маркетинговий потенціали. У роботі також було визначено положення організаційного забезпечення та показники, за допомогою яких визначають санаційну спроможність.

За моделлю оцінки фінансової складової санаційного потенціалу було визначено, що у 2017-2020 рр. доцільно проводити санацію підприємства. У 2021 році даний показник менше 1, що свідчить про те, що фінансова санація проводиться в рамках існуючих перспектив диверсифікації або перепрофілювання діяльності.

Було виокремлено типи санаційних заходів, які можуть бути надані в рамках реструктуризації активів та запропоновано заходи для стабілізації фінансового положення компанії, такі як: скорочення вихідних грошових потоків, збільшення вхідних грошових потоків та залучення інвестицій задля стабілізації діяльності підприємства. АТ "Укрпошта" може спробувати стабілізаційні заходи, описані вище, щоб вивести компанію з фінансової кризи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рудика В. І., Великий Ю. М., Зьома О. Д. Економічна сутність поняття «банкрутство» : причини виникнення та наслідки на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2018. №18. С. 127–132. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/23.pdf (дата звернення: 02.03.2023).
2. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ : станом на 15 квіт. 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/ed20230415#Text> (дата звернення: 05.03.2023).
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 31 берез. 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.03.2023).
4. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII : станом на 15 квіт. 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 10.03.2023).
5. Глущенко С. В., Івахненко С. В. Антикризове управління на підприємстві: фінансово-організаційні аспекти. Конспект лекцій : навчальний посібник. Київ : НаУКМА, 2020. 92 с.
6. Крамаренко Г.О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 520 с
7. Терещенко О.О. Управління фінансовою санацією підприємств: навч. посіб. вид. 2-ге, без змін. Київ: ЮШУ, 2009. 564 с
8. Про поштовий зв'язок : Закон України від 04.10.2001 р. № 2759-III : станом на 31 бер. 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text> (дата звернення: 21.04.2023) .
9. Про Укрпошту. *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»* URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/pro-ukrposhtu> (дата звернення: 23.04.2023).

10. Статут АТ «Укрпошта». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : https://www.ukrposhta.ua/doc/statutory-documents/statut_at_ukrposhta_22062021.pdf (дата звернення: 24.04.2023).
11. Стратегічний план розвитку Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» до 2020 року. URL : <https://mtu.gov.ua/files/Стратегічний%20план%20Наказ%20190.pdf> (дата звернення: 22.04.2023).
12. Офіційний сайт АТ «Укрпошта». URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua> (дата звернення: 15.04.2023).
13. Послуга «Укрпошта Експрес». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/ekspres> (дата звернення: 25.04.2023).
14. Послуга «Укрпошта Стандарт». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/standart> (дата звернення: 25.04.2023).
15. Послуга «Укрпошта Доставка». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/dokumenty> (дата звернення: 25.04.2023).
16. Послуга «Доставка за межі України». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/mizhnarodni-vidpravlennia> (дата звернення: 25.04.2023).
17. Послуга «Доставка в Україну». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/dostavka-v-ukrainu> (дата звернення: 25.04.2023).
18. Послуга «Митно-брокерські послуги». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/mytne-oformlennia> (дата звернення: 25.04.2023).
19. Послуга «Великогабаритні або великовагові відправлення». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/vidpravlennia-v> (дата звернення: 25.04.2023).
20. Послуга «Лист, поштові картки». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua/lyst-poshtova-kartka> (дата звернення: 26.04.2023).
21. Послуга «Бандероль». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/banderol> (дата звернення: 26.04.2023).

22. Послуга «Кур'єрська доставка». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/courier> (дата звернення: 26.04.2023).
23. Послуга «Упакування». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/upakuvannia> (дата звернення: 26.04.2023).
24. Послуга «Доставка з інтернет-магазинів». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/dostavka-z-internet-mahazyniv-ukrposhtoju> (дата звернення: 26.04.2023).
25. Послуга «Доставка товарів для городу». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/sezon-ogorodiv> (дата звернення: 26.04.2023).
26. Послуга «Доставка ліків». *Офіційний сайт АТ «Укрпошта»*. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/dostavka-likiv> (дата звернення: 26.04.2023).
27. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Економіка і управління. 2018. № 3. Т. 29 (68). С. 173-180. URL : <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/11043/1/4.pdf> (дата звернення: 24.04.2023).
28. Рудика В. І., Маковецька Н. А. Теоретичні аспекти стратегії розвитку фінансів підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 343 – 346. URL : <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-10-2017.pdf#page=343> (дата звернення: 25.04.2023).
29. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. *Вісник Сумського державного університету*. Серія: Економіка. 2019. Вип. 4. С. 14-23. URL : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76919> (дата звернення: 25.04.2023).
30. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 166 с.
31. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. № 19. С. 34–38. DOI: [10.32702/2306-6792.2018.19.34](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2018.19.34) (дата звернення: 28.04.2023).

- 32.Ковтун В. А. Напрями інноваційної та фінансової стратегії аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2020. Вип. 1. С 124-131. URL : <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/16> (дата звернення: 28.04.2023).
- 33.Крисько Ж Л. Управління економічною стійкістю підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 399–403. URL : <http://www.global-national.in.ua/archive/10-2016/82.pdf> (дата звернення: 29.04.2023).
- 34.Гаватюк Л. С., Пілат А. К. Удосконалення системи управління рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020, № 2. С. 47-50. URL : <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/9-1.pdf> (дата звернення: 29.04.2023).
- 35.Савченко А. М., Фішер Н. В. Дослідження ймовірності настання банкрутства виробничого підприємства. *БІЗНЕС-ІНФОРМ*. 2020. № 11. С. 186-191. URL : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-11_0-pages-186_191.pdf (дата звернення: 29.04.2023).
- 36.Хринюк О. С., Бова В. А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/46.pdf (дата звернення: 29.04.2023).
- 37.Кучмей О. В. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ "Будівельна корпорація "Укрбуд"). *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6037> (дата звернення: 30.04.2023).
- 38.Купира М. І., Матюк Л. В., Струк Ж. О. Формування фінансової санаційної спроможності підприємства: теоретико-прикладний аспект. *Приазовський економічний вісник*. 2022. № 1(30). С. 113-118. DOI : <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-19> (дата звернення: 31.04.2023).
- 39.Передерієва С. О. Критерії оцінки санаційного потенціалу підприємства-боржника. *Економічний аналіз*. 2011. № 9 (3). С. 233–236.

40. Андрущенко О.Ю. Теоретико-методичні підходи до визначення санації та санаційної спроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2011. № 5. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_5_51 (дата звернення: 31.04.2023).
41. Проноза П. В., Чмутова І. М., Берест М. М. Забезпечення фінансової стабільності в умовах глобальних викликів: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 203 с.
42. Матвєєва Н. М., Жога А. С. Дослідження теоретичних основ формування потенціалу підприємства. *Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки*. 2019. Вип. 2. С. 35-42. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2019_2_8 (дата звернення: 04.05.2023).
43. Громова А.Є. Фінансовий потенціал, як основа формування прибутку підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 5. С.75-78. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/16.pdf (дата звернення: 04.05.2023).
44. Фінансово-економічна діяльність : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня "бакалавр" спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" / уклад. : О. С. Альбещенко. Миколаїв : МНАУ, 2019. 103 с.
45. Гутко Л.М. Антикризове фінансове управління підприємством: навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів економічного факультету. Біла Церква, 2018. 162 с.
46. Фінансова санація та банкрутство підприємства : метод. вказ. до виконання курсової роботи на тему: «Оцінка санаційної спроможності підприємства» для студ. напряму підготовки 0305 – «Економіка і підприємництво» спец. 7.03050801 «Фінанси і кредит» заочної форми навчання / уклад : О.М. Кальченко, Г.В. Кравчук, І.В. Садчикова, В.С. Садчиков. Чернігів: ЧНТУ, 2015. 19 с.
47. Стащук О. В. Управління фінансовою санацією підприємств : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Луцьк : «Вежа», 2021. 148 с.

- 48.Брагіна, О. С. Дослідження підходів щодо визначення сутності банкрутства підприємства. *Економ. журн. Одес. політехн. ун-ту*. 2019. № 4 (10). С. 40–49. URL : <http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11342/1/40.pdf> (дата звернення: 06.05.2023).
- 49.Кадала В. В., Гузенко О. П. Актуалізація проблем і новели теоретико-правових сегментів окремих процедур банкрутства. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 4 (73). С. 87-94. URL : <https://ijd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/01/11-kadala-guzenko.pdf> (дата звернення: 07.05.2023).
50. Захаркін О. О. Формування інноваційної стратегії підприємства з урахуванням рівня його ризикостійкості. *Економіка та держава*. 2015. № 8. С. 33–36.
51. Захаркін О. О. Соціально-відповідальне інноваційне інвестування на основі стейкхолдерського підходу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. Вип. 12 (ч. 1). С. 97–101.
- 52.Захаркін О. О. Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності. *Вісник ЖДТУ (Економічні науки)*. – 2014. № 4. (70). С. 53–59.
- 53.Акуленко В. Л., Захаркін О. О., Дарченко К. А., Василенко А. В. Формування вартісних показників інноваційних підприємств з урахуванням впливу пандемії covid-19. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9724>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.12.80.

ДОДАТОК А
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ
«БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА»

Таблиця А.1 – Науково-методичні підходи до визначення поняття «банкрутство підприємства» (складено автором на основі [48, 49, 1, 4])

Автор, джерело	Поняття «банкрутство»	Ключові слова
О.О. Терещенко	«пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом» [48].	Неспроможність задовольнити вимоги кредиторів і виконати зобов'язання перед бюджетом
Р. Брелі та С. Майерс	«ринковий спосіб покарання компанії за масштабні помилки в менеджменті. Банкрутство пов'язано з реалізацією катастрофічних ризиків, що виникли в процесі її невдалої фінансово-господарської діяльності» [1].	Ринковий спосіб покарання компанії за масштабні помилки в менеджменті.
І.О.Бланк	«встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги та виконати зобов'язання перед бюджетом» [48].	Фінансова неспроможність підприємства
О.Л.Пластун	«підсумковий результат глибокої фінансової кризи, що унеможлиблює нормальну діяльність підприємства та робить його неплатоспроможним» [48].	Підсумковий результат глибокої фінансової кризи
Є.М.Андрущак	«визнане судовими органами незадовільне господарське становище фізичної чи юридичної особи, ознакою якого є припинення розрахунків за зобов'язаннями через нестачу активів у ліквідній формі» [49].	Незадовільне господарське становище
Н.А.Голощанов	«неспроможність боржника платити за своїми зобов'язаннями, повернути борги у зв'язку з відсутністю у нього грошових коштів для сплати» [1].	Неспроможність боржника платити за своїми зобов'язаннями
О.Я. Базилінська	«неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов'язаннями та виконувати зобов'язання перед бюджетом» [1].	Неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов'язаннями
Кодекс України з процедур банкрутства	«визнана господарським судом нездатність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури або процедури погашення боргів боржника» [4].	Нездатність боржника відновити свою платоспроможність

ДОДАТОК Б

ОСНОВНІ ПОДІЇ В ІСТОРІЇ АТ «УКРПОШТИ» ЗА ПЕРІОД 2017-2021 РР.

Таблиця Б.1 – Основні події в історії АТ «Укрпошти» за період 2017-2021 рр.
(розроблено автором на основі [9])

Рік	Основні події
2017 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Укрпошта стає публічним акціонерним товариством. – Укрпошта презентує нову айдентику: основним візуальним символом Укрпошти є поштовий ріжок, який трансформується у значок геолокації – пін. – Оновлення послуг: Укрпошта Експрес, Укрпошта Стандарт, Укрпошта SmartBox. – Нові сучасні сервіси: API, «Особистий кабінет», SMS-інформування, повідомлення на Viber, чат-боти Facebook, Telegram та Viber, можливість оплати відправлень одержувачем. – Нові фінансові продукти: переказ між картками, оплата послуг онлайн, переказ «З картки додому». – Придбано 279 нових автомобілів, це більше нових машин, ніж за останні 5 років. – Укрпошта стає членом міжнародних платіжних систем Visa і Mastercard та НПС «Простір».
2018 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Березень 2018 – Запуск оновленої кур'єрської доставки; у Києві відкрито перше відділення нового формату. – Квітень 2018 – 1-й етап проекту комп'ютеризації для 240 сільських відділень. – Квітень 2018 – Укрпошта отримує ліцензію НБУ на переказ коштів у нацвалюті без відкриття рахунків. Початок обслуговування клієнтів через платіжні картки. – Червень 2018 – Пілотний запуск пересувних відділень у Чернігівській області. – Липень 2018 – Запуск мобільного застосунку Укрпошти для Android та IOS. – Серпень 2018 – Укрпошта вперше провела аудит фінансової звітності із залученням міжнародного аудитора. Він визнав звітність такою, що відповідає вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності. – Вересень 2018 – Укрпошта почала співпрацю з ROZETKA, найбільшим інтернет-магазином України. – Листопад 2018 – Початок розрахунків банківською картою: встановлено 5 тис. POS-терміналів.
2019 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Березень 2019 – Укрпошта починає доставку товарів з інтернет-аукціону Violyty до 230 країн світу. – Червень 2019 – Вперше за 20 років Укрпошта виборює для України перемогу у двох номінаціях престижної премії «World Post & Parcel Awards 2019». – Вересень 2019 – Укрпошта запускає прискорену доставку до США. – Грудень 2019 – Укрпошта разом із партнерами, приватним поштовим оператором «SMART Forwarding» та польською компанією «InPost», відкриває новий канал доставки посилок за 3–6 днів з Польщі в Україну.
2020 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Березень 2020 – Укрпошта почала доставляти ліки. – Березень 2020 – Приєднання до глобальної мережі прискореної доставки EMS. – Травень 2020 – Укрпошта разом з Cainiao Network запустили вантажні рейси в Україну. – Червень 2020 – Укрпошта виплатила рекордні дивіденди за всю історію існування компанії, а саме: 202,7 млн грн за 2019 рік.

Продовження таблиці Б.1

Рік	Основні події
	<ul style="list-style-type: none"> - Листопад 2020 – Запуск програми чартерних рейсів до США для швидкої та безперебійної доставки відправлень.
2021 р.	<ul style="list-style-type: none"> - Березень 2021 – Укрпошта здійснила найбільшу на ринку закупівлю: 1800 автівок для проекту «Пересувні відділення». - Серпень 2021 – Початок приймання е-паспортів у мобільному застосунку Дія. - Вересень 2021 – Старт розбудови нової автоматизованої логістичної мережі. Підписані договори на спорудження інноваційних сортувальних центрів у Києві, Харкові, Дніпрі та Львові. - Жовтень 2021 – Укрпошта відкрила Алею поштових марок. - Жовтень 2021 – Укрпошта уклала договір на постачання ПЗ для стаціонарних і пересувних відділень поштового зв'язку з Escher Group (IRL) Ltd, світовим лідером трансформації поштових операторів. - Грудень 2021 – Укрпошта посіла 2 місце у світі за якістю міжнародної експрес-доставки за рейтингом РwС.

ДОДАТОК В
ВИДИ ПОСЛУГ, ЯКІ НАДАЄ АТ «УКРПОШТА»

Таблиця В.1 – Види послуг, які надає АТ «Укрпошта» (розроблено на основі [12])

Вид послуг	Перелік послуг
ПОШТОВІ ПОСЛУГИ	– Укрпошта Експрес
	– Укрпошта Стандарт
	– Укрпошта Документи
	– Доставка за межі України
	– Доставка в Україну
	– Митно-брокерські послуги
	– Великогабаритні або великовагові відправлення
	– Лист, поштова картка
	– Бандероль
	– Кур'єрська доставка
	– Упакування
	– Доставка з інтернет-магазинів
	– Доставка товарів для городу
	– Доставка ліків
СЕРВІСИ	– Калькулятор
	– Оформити відправлення
	– Знайти індекс
	– Знайти адресу
	– Знайти відділення
	– Трекінг
	– Переадресація відправлення
ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ	– Переказ «З картки додому»
	– Переказ «з картки до відділення»
	– Переказ «З картки на картку»
	– Міжнародні поштові перекази
	– Внутрішньодержавні платіжні системи
	– Оплата послуг онлайн
	– Платежі
	– Пенсії
	– Видача готівки через POS-термінал
	– Страхові послуги
ІНШІ ПОСЛУГИ	– Онлайн-сервіси
	– Періодичні видання
	– Для видавців
	– Зворотний зв'язок за передплатою
	– Електронне повідомлення
	– Секограма
	– Продукти «власної марки»

ДОДАТОК Г
БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА АТ
«УКРПОШТА» ЗА ПЕРІОД 2017-2021 РР.

Таблиця Г.1 – Актив Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. (складено автором на основі [12])

Актив	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	35965	28402	25037	18695	55518
первісна вартість	122831	119063	119590	115114	150078
накопичена амортизація	-86866	-90661	-94553	-96419	-94560
Незавершені капітальні інвестиції	302426	85738	38416	65889	320864
Основні засоби:	3160356	3424096	3305771	3410581	3830957
первісна вартість	4401533	4946099	5066378	5401367	6160904
знос	-1241177	-1522003	-1760607	-1990786	-2329947
Інвестиційна нерухомість:	13435	14937	187724	117377	100693
первісна вартість	13435	14937	187724	120829	107386
знос	0	0	-35524	-3452	-6693
Інші фінансові інвестиції	12399	13372	13816	17925	19078
Довгострокова дебіторська заборгованість	522	455	0	209	196
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	3525103	3567000	3571052	3630676	4327306
II. Оборотні активи					
Запаси	235736	235837	195381	225554	293899
виробничі запаси	136213	159774	123546	161138	231750
незавершене виробництво	0	1081	2606	4170	11
готова продукція	7724	7064	8422	11518	0
товари	91799	67918	60807	48728	62138
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	834658	158358	275050	335516	401152
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	24900	22402	19097	24818	35830
з бюджетом	15791	25794	10143	17197	8942
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	13260	0
з нарахованих доходів	3732	5453	8335	8785	8686
Інша поточна дебіторська заборгованість	95681	138635	126678	97356	155828

Продовження таблиці Г.1

Актив	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Гроші та їх еквіваленти	2982647	1846931	3675137	5246112	3893395
Готівка	374635	169106	210346	493831	119329
Поточні рахунки у банку	2608012	1677825	3464791	4752281	3774066
Інші оборотні активи	18947	28444	26482	29695	57720
Усього за розділом II	4212092	2461854	4336303	6180128	6364685
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	98659	75643
Баланс	7737195	6028854	7907355	9909463	10767634

Таблиця Г.2 – Пасив Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства АТ «Укрпошта» за період 2017-2021 рр. (складено автором на основі [12])

Пасив	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	6518597	6518597	6518597	6518597	6518597
Ефект переоцінки при корпоратизації	-5254038	-5254038	-5254038	-5254038	-5254038
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1534200	1003366	1287116	1317807	1413330
Усього за розділом I	2798759	2267925	2551675	2582366	2677889
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	235400	114263	208119	201646	189105
Довгострокові кредити банків	0	0	0	65878	612878
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	27250	72328	196745	361220	318515
Усього за розділом II	262650	186591	404864	628744	1120498
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	323878	112627	41939	250758	127223
Поточна кредиторська заборгованість за:					
довгостроковими зобов'язаннями	38189	65993	98902	168707	217288
товари, роботи, послуги	496625	541590	541110	1103112	1733721
розрахунками з бюджетом	57289	94929	94574	99315	137553
у тому числі з податку на прибуток	35	14329	124	0	22028
розрахунками зі страхування	38906	36285	49529	55484	84806
розрахунками з оплати праці	137355	154033	179259	205345	250279
одержаними авансами	26626	106818	50972	259671	191403
розрахунками з учасниками	0	0	121607	49477	55075
Поточні забезпечення	222557	330188	424173	502007	614309

Продовження таблиці Г.2

Пасив	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Доходи майбутніх періодів	286714	364277	401630	413663	499055
Інші поточні зобов'язання	3047647	1767598	2947124	3590814	3058535
Усього за розділом III	4675786	3574338	4950816	6698353	6969247
Баланс	7737195	6029854	7907355	9909463	10767634

ДОДАТОК Д
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА АТ «УКРПОШТА»
ЗА ПЕРІОД 2017-2021 РР.

Таблиця Д.1 – Формування чистого фінансового результату підприємства за період 2017-2021 рр., тис.грн. (складено автором на основі [12])

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5405784	6635591	7777843	11181868	9182437	3776653	69,86
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-4917253	-6207604	-6596957	-9536425	-7774565	-2857312	58,11
Валовий прибуток	488531	427987	1180886	1645443	1407872	919341	188,18
Інші операційні доходи	271324	179319	713311	309471	259383	-11941	-4,40
Адміністративні витрати	-707764	-915553	-1014143	-1324050	-1136999	-429235	60,65
Витрати на збут	-161751	-238767	-188026	-259349	-211367	-49616	30,67
Інші операційні витрати	-96231	-110754	-190374	-170034	-147237	-51006	53,00
Фінансовий результат від операційної діяльності:						377543	-183,37
Прибуток	0	0	501654	201481	171652	-330002	-65,78
Збиток	-205891	-657768	0	0	0	-451877	219,47
Інші фінансові доходи	35170	154474	91419	104904	94517	59347	168,74
Інші доходи	8097	1309	2579	91705	68959	60862	751,66
Фінансові витрати	-34802	-107204	-74048	-114569	-86028	-51226	147,19
Інші витрати	-22014	-17805	-22391	-45575	-45477	-23463	106,58
Фінансовий результат до оподаткування:						423063	-192,79
Прибуток	0	0	499213	237946	203623	-295590	-59,21

Продовження таблиці Д.1

Показник	Рік					Відхилення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+, -	%
Збиток	-219440	-626994	0	0	0	-407554	185,72
(Витрати) дохід з податку на прибуток	41960	119213	-93856	-54364	-42383	-84343	-201,01
Чистий фінансовий результат:						338720	-190,85
Прибуток	0	0	405357	183582	161240	-244117	-60,22
Збиток	-177480	-507781	0	0	0	-330301	186,11

ДОДАТОК Е
ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА АТ «УКРПОШТА»
ЗА ПЕРІОД 2017-2021 РР.

Таблиця Е.1 – Динаміка складу та структури грошових надходжень підприємства за період 2017-2021 рр. (складено автором на основі [12])

Показник	Рік					Відношення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+,-	%
1.Рух коштів у результаті операційної діяльності:							
Прибуток/збиток до оподаткування	-219440	-626994	499213	203623	237946	457386	-208,43
Коригування на:							
Амортизацію необоротних активів	210357	291710	290590	364271	465782	255425	121,42
Збільшення (зменшення) забезпечень	136753	185194	131338	96220	148557	11804	8,63
Збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	-116918	-11603	76812	11663	-9469	107449	-91,90
Збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	0	-3475	4227	-67793	-92107	-92107	-
Фінансові витрати	34802	107204	74048	86028	114569	79767	229,20
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	-35170	-154474	-91419	-94517	-104904	-69734	198,28
(Збільшення)/зменшення оборотних активів	-155214	614522	-46243	-80903	-294822	-139608	89,95
Збільшення/(зменшення) поточних зобов'язань	1955852	-1117489	1161312	1450923	141920	-1813932	-92,74
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	0	0	37353	12033	85392	85392	-
Грошові кошти від операційної діяльності	1699176	-715405	2099878	1981548	692864	-1006312	-59,22
Сплачений податок на прибуток	-10046	0	-1003	-62239	-31616	-21570	214,71
Сплачені відсотки	-5963	-25874	-50146	-87413	-141155	-135192	2267,18
Чистий рух коштів від операційної діяльності	1683167	-741279	2048729	1831896	520093	-2203260	-69,10
2.Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності:							
Находження від реалізації необоротних активів	0	0	0	94188	169638	169638	-
Находження від отриманих відсотків	35170	38589	86548	92740	105061	69891	198,72
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	0	0	0	-195095	-1314138	-1314138	-

Продовження таблиці Е.1

Показник	Рік					Відношення	
	2017	2018	2019	2020	2021	+,-	%
Витрачання на придбання: необоротних активів	-300870	-198198	-37003	-104321	-977477	-676607	224,88
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-265700	-159609	49545	-112488	-2016916	-1751216	659,10
3.Рух коштів у результаті фінансової діяльності:							
Надходження від отримання позик	4700	104308	70598	310135	926530	921830	19613,4
Витрачання на погашення позик	0	-285881	-23993	-30700	-472479	-472479	-
Витрачання на сплату дивідендів	0	0	0	-202679	-82462	-82462	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	0	-64858	-98665	-227484	-226701	-226701	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	4700	-246431	-193256	-150728	144888	140188	2982,72
Чистий рух грошових коштів за звітний період	1422167	-1147319	1905018	1568680	-1351935	-2774102	-195,06
Залишок коштів на початок року	1559413	2982647	1846931	3675137	5246112	3686699	236,42
Вплив зміни курсів обміну на залишок коштів	1067	11603	-76812	2295	-782	-1849	-173,29
Залишок коштів на кінець року	2982647	1846931	3675137	5246112	3893395	910748	30,53

Додаток Ж

Директорці ННІ БіЕМ
Васильєвій Т.А.

Лист-замовлення

Підприємство АТ «Укрпошта» замовляє кафедрі фінансових технологій і підприємництва ННІ БіЕМ провести аналіз фінансового стану підприємства в рамках виконання кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр на тему: «Система антикризового моніторингу фінансово-господарського стану підприємства». Результати даної роботи сприятимуть підвищенню ефективності прийняття фінансових рішень менеджментом підприємства.

Директор АТ «Укрпошта» (підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Директорці ННІ БіЕМ
Васильєвій Т.А.

Довідка
про впровадження результатів кваліфікаційної роботи на здобуття
освітнього ступеня бакалавр
Таранникової Єви Романівни
на тему: «Система антикризового моніторингу фінансово-
господарського стану підприємства»

Отримані автором кваліфікаційної роботи результати, щодо антикризового управління, розглянуті та прийняті до уваги фінансовим менеджментом підприємства.

В практичній діяльності підприємства проводиться аналіз фінансового стану підприємства та використовуються пропозиції автора щодо прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та запровадження антикризових заходів, щодо його запобігання. Це дозволяє мінімізувати вплив негативних зовнішніх факторів та діяльності підприємства, а також забезпечити його фінансову стійкість.

Довідка видана без фінансових зобов'язань.

Директор АТ «Укрпошта» (підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Печатка